

Hnutí DUHA - Friends of the Earth Czech Republic
Údolní 567/33, Brno-město, 602 00 Brno
IČ: 15547779
 21.10.2025

V Brně dne

Družstvo pro sdílení energie na Brněnsku

**STUDIE VLASTNICKÉ STRUKTURY, PRÁVNÍCH VZTAHŮ V RÁMCI
 ENERGETICKÉHO SPOLEČENSTVÍ A SOUVISEJÍCÍCH PRÁVNÍCH OTÁZEK**

Zpracovatel:

Klient: Hnutí DUHA - Friends of the Earth Czech Republic, se sídlem Údolní 567/33, Brno-město, 602 00 Brno, IČ: 15547779

Obsah

1. Úvod studie.....	3
1.1. Zadání studie.....	3
1.2. Zvolené právní uspořádání zakládaného energetického společenství.....	4
1.2.1. Obecná východiska právní úpravy.....	4
1.2.2. Předpokládaný okruh zakládajících členů energetického společenství.....	7
1.3. Současný stav Projektu.....	8
1.3.1. Principy zakladatelské listiny.....	9
1.3.2. Založení Družstva pro sdílení energie na Brněnsku.....	10
2. Předpoklady a podmínky registrace u Energetického regulačního úřadu.....	11
3. Členská základna – předpoklady pro vstup členů dle jejich právní formy.....	12
3.1. Obecná úprava – stanovy.....	12

3.2.	Vstup členů - obcí.....	13
3.3.	Vstup členů – příspěvkových organizací.....	13
3.4.	Vstup členů – obchodních korporací.....	15
3.5.	Vstup členů – ostatních právnických a fyzických osob.....	16
3.6.	Varianty online podpisu přihlášky do ES prostřednictvím webového rozhraní	16
3.6.1.	Podání přihlášky k členství v ES formou vyplnění formuláře v online prostředí.....	17
4.	Sdílení elektřiny v rámci ES – obecné principy.....	18
4.1.	Obecný princip sdílení elektřiny v ES.....	18
4.2.	Elektroenergetické datové centrum, a.s.....	19
4.3.	Skupina sdílení.....	19
4.4.	Alokační klíč.....	20
4.5.	Cena sdílené elektřiny.....	21
4.6.	Měření spotřeby a výroby elektřiny.....	22
4.6.1.	Průběhové měření.....	22
4.6.2.	Role správce skupiny sdílení.....	22
4.6.3.	Role Energetického datového centra (EDC).....	23
4.7.	Úskalí současné smluvní úpravy odběru přetoků.....	23
5.	Dopad úpravy tzv. spojených osob dle zákona o dani z příjmů.....	24
6.	Veřejná podpora.....	26
6.1.	Veřejná podpora podnikatelských subjektů a režim de minimis.....	29
7.	Sdílení elektřiny v rámci ES a jeho vztah k zákonu o zadávání veřejných zakázek	32
8.	Rozbor problematiky daňové zátěže.....	34
8.1.	Úvod do kapitoly.....	34
8.2.	Daň z příjmů právnických osob.....	34
8.3.	Odůvodnění ceny sdílené elektřiny u spojených osob.....	37
8.4.	Daň z příjmů fyzických osob.....	38
8.5.	Daň z elektřiny.....	39
8.6.	Daň z přidané hodnoty (DPH).....	40
8.7.	Investice do výstavby FVE – daňové a účetní souvislosti.....	43
9.	Provozní model Energetického společenství – varianty řešení.....	46
9.1.	Obecná východiska.....	46
9.2.	Varianty úpravy vztahů mezi členy ve skupinách sdílení.....	46

9.2.1. Mnohostranná smlouva o sdílení.....	47
9.2.2. Vnitřní předpisy ES.....	47
9.3. Modely fakturace.....	48
9.3.1. Přímá fakturace mezi členy.....	48
9.3.2. Přefakturace ceny elektřiny prostřednictvím ES.....	49
9.3.3. Administrativní poplatek za správu sdílení.....	51
9.4. Zajištění správy sdílení.....	52
9.4.1. Správa přímo ES (statutárním orgánem – představenstvem).....	53
9.4.2. Správa externím odborným subjektem.....	53
10. Organizační uspořádání energetického společenství.....	54
11. Závěr.....	57

1. Úvod studie

1.1. Zadání studie

Předkládaná studie vlastnické struktury, právních vztahů v rámci energetického společenství a souvisejících právních otázek (dále jen „Studie“) je zpracována na základě zadání dle Příkazní smlouvy uzavřené (dále jen „Příkazní smlouva“) mezi spol. **Hnutí DUHA - Friends of the Earth Czech Republic**, se sídlem Údolní 567/33, Brno-město, 602 00 Brno, IČ: 15547779, jako Příkazcem, a **Družstvo Energie**, se sídlem Hvězdova 1689/2a, Nusle, 140 00 Praha 4, IČ: 19089481, jako Příkazníkem, pro nějž tuto Studii zpracovává [redacted] (dále jen „podzhotovitel“, popř. „autor studie“). Studie je zpracovávána v rámci realizace projektu **„Ověření podmínek sdílení energie v energetickém společenství na jihu Moravy a rozšíření energetických společenství do dalších lokalit v ČR“** (reg. č. 5230700031, dále jen „Projekt“), který je spolufinancován z prostředků Státního fondu životního prostředí České republiky v rámci Národního programu Životní prostředí a Národního plánu obnovy podle dotační výzvy č. 7/2023 „Zakládání energetických společenství“ (dále jen „Dotační výzva“).

Studie má zpracovat, vyhodnotit a reflektovat zejména:

- Specifikaci členské základny účastníků Projektu vycházející z účasti na „Memorandu o spolupráci“ při jeho realizaci, aktuálního stavu vlastnictví jednotlivých relevantních prvků – výrobních zařízení z obnovitelných zdrojů, střech, odběrných míst apod.,

- Analýzu dopadů zjištěného stavu na fungování konkrétního energetického společenství – Družstvo pro sdílení energie na Brněnsku (dále jen „ES“) a zejména pak rozboru vlivu zvolené právní formy pro ES
- Rozbor podmínek účasti jednotlivých typů subjektů v ES a procesů pro jejich vstup/založení ES
- Rozbor principů sdílení elektřiny, výklad nejdůležitějších právních institutů sdílení, problematiky veřejné podpory, spojených osob, přesah do oblastí veřejných zakázek apod.
- Návrh řešení požadavků klienta na rozbor podmínek elektronických přihlášek ke členství,
- Rozbor souvisejících právních otázek – daňových aspektů, možný přesah do oblastí zadávání veřejných zakázek, řešení problematiky sdílení elektřiny mezi spojenými osobami a příjem veřejné podpory na strany podnikatelských subjektů
- Návrh provozního model ES řešící úpravu vztahů mezi jeho členy, způsoby vyúčtování sdílené elektřiny
- Rozbor možných postupů při zajištění technické stránky při správě sdílení elektřiny.

Studie je zpracovávána podle stavu legislativy k období srpna roku 2025.

1.2. Zvolené právní uspořádání zakládaného energetického společenství

Na podkladu dále rozvedených východisek bylo ze strany klienta a skupiny zakládajících členů zapojených do prvotní fáze realizace projektu zvolena pro ES právní forma **družstva**, a to zejména z důvodu vyšší právní jistoty, transparentní struktury a možnosti podílu na kontrole směřování ES a zachování základních principů jeho fungování ze strany zakládajících členů a v neposlední řadě z důvodů zachování jednodušší usnášedischopnosti nejvyššího orgánu ES při plánovaném postupném zapojení široké členské základny.

1.2.1. Obecná východiska právní úpravy

Ve smyslu ust. § 20b odst. 2 zákona č. 458/2000 Sb., energetického zákona (dále jen „energetický zákon“ nebo „EZ“) je ES právnická osoba s formou spolku, družstva nebo jiná korporace, jejíž vnitřní poměry podle zakladatelského právního jednání jsou co do obsahu a účelu v podstatných rysech obdobné zákonem vymezeným vnitřním poměrům spolku nebo družstva, a

- a) jejímž účelem je poskytovat environmentální, hospodářské nebo sociální přínosy svým členům nebo na území, na kterém provozuje svou činnost,
- b) jejímž předmětem činnosti je výroba elektřiny, sdílení elektřiny, dodávka elektřiny nebo výkon jiných činností nebo poskytování jiných služeb souvisejících se zajišťováním energetických potřeb jejích členů,
- c) v níž hlasovací práva náleží jen členům, kterými jsou fyzické osoby, malé podniky, územní samosprávné celky nebo dobrovolné svazky obcí nebo jiné příspěvkové organizace územních samosprávných celků, a ani nikdo jiný než tito členové v ní nesmí přímo nebo nepřímo jinak uplatňovat rozhodující vliv,
- d) v níž je možné ukončit členství jednostranným právním jednáním vůči energetickému společenství, a to kdykoliv a bezplatně, a
- e) která je registrována jako energetické společenství v registru společenství vedeném Energetickým regulačním úřadem.

Zakladatelské právní jednání ES musí ve smyslu ust. § 20b energetického zákona obsahovat také vymezení účelu společenství. Zakladatelské právní jednání společenství pro obnovitelné zdroje obsahuje dále vymezení území, na kterém má společenství pro obnovitelné zdroje vyrábět elektřinu z obnovitelných zdrojů energie a které je právně významné pro určení postavení člena v blízkosti energetických zařízení. Toto území může zahrnovat souvislé území správních obvodů nejvýše 3 obcí s rozšířenou působností nebo území hlavního města Prahy. V daném případě není předmětem projektu vznik Společenství pro obnovitelné zdroje (zahrnující vedle elektřiny i teplo a odlišné okruhy zapojených subjektů), nýbrž Energetické společenství.

Ve smyslu ust. § 20 energetického zákona platí, že má-li společenství formu družstva nebo jiné obdobné obchodní korporace, může, připouští-li to zakladatelské právní jednání, rozdělit nejvýše 33 % zisku a jiných vlastních zdrojů pouze mezi své členy, neohrozí-li naplňování účelu společenství a zajišťování potřeb členů společenství a vytvoří-li fond ze zisku ve výši nejméně 30 % základního kapitálu, který nelze rozdělit mezi členy.

Družstvo je společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem podnikání, má nejméně 3 členy. Ustavující schůzi družstva (dále jen „ustavující schůze“) svolá svolavatel, který předloží zájemcům o založení družstva návrh stanov a rozhodnutí potřebných k založení družstva.

Ustavující schůze po přijetí stanov zvolí členy volených orgánů družstva, schválí správe vkladů a určí způsob splnění základního členského vkladu, popřípadě i vstupního vkladu.

Družstvo může sloužit spojení osob a společnému generování zisku ve smyslu funkce obchodní korporace, od níž se však liší svou strukturou a účelem. Zatímco obchodní korporace obecně často sledují ziskový cíl, družstevní model se zaměřuje na uspokojování potřeb členů a komunit. Družstvo na druhé straně musí být založeno alespoň pěti zakladateli, kteří jsou zároveň prvními členy družstva. Musí být rovněž zapsáno v obchodním rejstříku.

Obchodní společnost obecně může být vlastněna a řízena jak fyzickými, tak i právnickými osobami, přičemž majetek a výnosy jsou rozděleny mezi vlastníky dle vlastnických podílů. Družstvo naopak vlastní členové, kteří spolu sdílejí vlastnictví a rozhodování o družstvu, každý z členů družstva má při hlasování jeden hlas. Obchodní společnost má za cíl primárně zisk, který je rozdělován mezi společníky, kteří vlastní podíly v společnosti. Pro družstvo jsou často typické i jiné účely, například poskytování služeb nebo uspokojování potřeb svých členů, a zisk musí být rozdělen mezi členy podle stanovených pravidel.

Každý člen se podílí na základním kapitálu družstva základním členským vkladem. Určí-li tak stanovy, může se člen podílet na základním kapitálu jedním nebo více dalšími členskými vklady. Výše dalších členských vkladů může být pro jednotlivé členy různá. Členský vklad je tvořen součtem základního členského vkladu a všech dalších členských vkladů.

Podmínkou vzniku členství je písemné prohlášení podle § 560 odst. 1 nebo odst. 2 ZOK, ledaže jde o zakladatele podle § 561a ZOK, a splnění vkladové povinnosti k základnímu členskému vkladu, nestanoví-li tento zákon, že ke vzniku členství je též potřeba vznik pracovního poměru. Stanovy mohou určit, že podmínkou vzniku členství je pouze splnění vkladové povinnosti ke vstupnímu vkladu ve výši určené stanovami; vstupní vklad je částí základního členského vkladu. Výše základního členského vkladu je pro všechny členy družstva stejná. Vklad do družstva může být i nepeněžitý, jeho hodnotu oceňuje znalec.

Družstevní podíl představuje práva a povinnosti člena plynoucí z členství v družstvu. Každý člen může mít pouze 1 družstevní podíl.

Oproti jiné časté právní formě – Spolku – má forma družstva ze zákonné úpravy zásadní odlišnost, a to, že při zániku členství v družstvu náleží jeho členu vypořádací podíl. Ten se určí poměrem splněné vkladové povinnosti členu, kterému v daném účetním období zaniklo členství, k členskému vkladu vůči souhrnu splněných vkladových povinností všech členů k členským vkladům k poslednímu dni tohoto účetního období.

Při výpočtu vypořádacího podílu se poměr podle předcházejícího odstavce násobí výší vlastního kapitálu družstva po odečtení rezervního fondu, je-li podle jiného právního předpisu nebo stanov zřízen, a to v rozsahu, v jakém podle jiného právního předpisu nebo stanov nelze rezervní fond rozdělit mezi členy družstva, zjištěného z účetní závěrky sestavené k poslednímu dni účetního období, v němž členství zaniklo. Zanikne-li členství do 30. června daného účetního období, určí se vypořádací podíl z vlastního kapitálu družstva k poslednímu dni předcházejícího účetního období, je-li takto zjištěný vypořádací podíl vyšší.

Na rozdíl od společnosti s ručením omezeným členská základna družstva není uveřejňována v obchodním rejstříku, každý z členů družstva sice vlastní družstevní podíl, který je při zániku členství v družstvu vypořádáván, avšak změny v členské základně družstva nepředstavují změnu zakládající listiny (stanov družstva) a nejsou tak spojeny s administrativní zátěží této agendy jako v případě společnosti s ručením omezeným. Družstvo však povinně (ust. § 562 ZOK) zřídí ve svém sídle informační desku. Informační deska je přístupná každý pracovní den v běžnou pracovní dobu všem členům.

Upravují-li to stanovy, může družstvo vyvíjet další podnikatelskou činnost a ve smyslu energetického zákona i vytvářet zisk, který může být do 33% jeho objemu rozdělen mezi jeho členy. Hlavním orgánem družstva je jeho členská schůze (valná hromada), která pak volí kontrolní a výkonné orgány družstva. Valná hromada může přenést působnost ve výkonných věcech na představenstvo jako jeho výkonný orgán, včetně agendy přijímání nových členů a ukončení jejich členství.

1.2.2. Předpokládaný okruh zakládajících členů energetického společenství

Dle záměru Příkazce a realizovaných diskuzí a pracovních skupin se zájemci o účast v Projektu je očekávána při realizaci projektu v postupných fázích zapojení členů:

- Hnutí DUHA - Friends of the Earth Czech Republic, zapsaný spolek
- Energetické družstvo Hnutí DUHA, družstvo

- EKOFARMA PROBIO s.r.o.,
- Městské části města Brna, Brno - Nový Lískovec s pozdějším vstupem, ale s právy a povinnostmi zakládajícího člena družstva.
- Příspěvkových organizace MČ Nový Lískovec, s pozdějším vstupem,
- fyzických osob, partnerů projektu ZES
- fyzických osob, členů Energetického družstva Hnutí DUHA
- fyzických osob blízkých vedení MČ Nový Lískovec
- dalších fyzických a právnických osob sdílejících principy udržitelného energetického hospodaření a komunitní energetiky.

Pokud jde o **účast Městské části města Brna, Brno - Nový Lískovec**, tak vzhledem k nutným termínům a schválení členství ze strany Zastupitelstva města Brna se nestane přímo zakládajícím členem ES. Úprava Stanov ES však předpokládá přiznání zvláštního postavení Městské části města Brna, Brno - Nový Lískovec jako zakladatele ES, s tím, že tento druh členství vzniká Městské části města Brna, Brno - Nový Lískovec doručením přihlášky ke vstupu do družstva bez nutnosti schválení ze strany představenstva ES a to s právy a povinnostmi zakládajícího člena družstva.

Od vzniku členství Městské části města Brna, Brno - Nový Lískovec je pak dále odvozena **účast Příspěvkových organizace MČ Nový Lískovec**, u nichž je vstupu navázán – vedle obecných zákonných předpokladů (viz. kapitola 3.3.) i předcházející vznik členství ES jejich zřizovatele. Jedna z příspěvkových organizací - Základní škola Svážná 9, Brno má umístěnu na střeše budovy školy výrobní (FVE) s výkonem 99 kWp.

Z hlediska zahájení sdílení v rámci ES je zásadní účast člena **EKOFARMA PROBIO s.r.o.**, s.r.o., IČ 27717186, se sídlem č.p. 224, 691 74 Velké Hostěrádky, neboť na střeše zemědělské stavby tohoto člena v rámci provozu v obci Velké Hostěrádky je plánována výstavba výrobní (FVE), z níž budou přetoky elektřiny sdíleny do ES (blíže viz. kapitola 10). Investorem výstavby této FVE je Energetické družstvo Hnutí Duha, které bude mít za účelem výstavby FVE uzavřenu nájemní smlouvu s EKOFARMOU PROBIO s.r.o. a FVE bude jeho vlastnictvím.

1.3. Současný stav Projektu

Na základě zadání klienta a výsledků pracovních jednání skupiny zakládajících členů byly stanoveny základní principy zakladatelské listiny a úvodní fáze realizace Projektu.

1.3.1. Principy zakladatelské listiny

Minimální nutný počet zakládajících členů je 10. Kromě subjektů, které jsou nyní zapojeny v Projektu a zainteresovány v založení ES, půjde o osoby blízké Příkazci a členy Energetického družstva Hnutí DUHA. Vstup Městské části města Brna, Brno - Nový Lískovec je z výše popsaných důvodů plánován následně po založení ES, stejně tak jejich příspěvkových organizací.

Rozdělení hlasovacích práv: Zakládající členové budou v družstvu disponovat každý 10 000 hlasy. Zakládající členové tedy budou mít rovná hlasovacích práva. Rovný díl na hlasovacích právech získá také MČ Nový Lískovec a, statut zakládajícího člena pak může členská schůze přiznat i jinému subjektu při rozhodnutí o jeho přijetí. Touto limit maximum 10 % hlasů na jednoho člena.

Nejvyšší orgán družstva a hlasování: Nejvyšším orgánem družstva je členská schůze. Pro hlasování na členské zásadní rozhodnutí je vyžadována 3/4 většina přítomných členů

Vedle obecných pravidel hlasování ve spolku mají členové, jimž toto právo přizná členská schůze, právo veta při rozhodování členské schůze o těchto otázkách:

- a) změna stanov spolku,
- b) přijetí nového člena spolku,
- c) rozhodnutí o zrušení spolku nebo jeho přeměně,
- d) rozhodnutí o nakládání s majetkem spolku, jehož hodnota přesahuje částku 100.000,-- Kč, -
- e) rozhodnutí o využití zisku (hospodářského výsledku) spolku,
- f) zvolení a odvolání člena představenstva

Uvedené rozhodnutí se považuje za schválené pouze tehdy, pokud kromě dosažení potřebné většiny hlasů podle stanov nebylo vzneseno oprávněným členem právo veta. Právo veta je vykonáváno výslovným prohlášením člena při hlasování.

Další členové družstva: Do družstva mohou vstupovat další členové, kteří budou vždy disponovat hlasovacím právem ve výši 1 hlas. Vstup členů schvaluje představenstvo. Předpokládá se, že další členové do ES budou vstupovat zejména proto, aby mohli jako odběratelé využívat sdílenou elektřinu.

Základní vklad: Výše základního vkladu je stanovena symbolicky na 1 Kč, a to pro všechny členy stejně. Další vklady: Další členské vklady může přijmout představenstvo, přičemž tyto vklady ovlivňují případný podíl na zisku v případě jeho rozdělování, nikoli počet hlasů.

Představenstvo družstva je tříčlenné, volí ho členská schůze. Statutární orgán družstva je jeho předseda.

Družstvo může podle návrh zakladatelské listiny tvořit zisk, avšak maximálně 33 % z něj lze rozdělit mezi členy, jak stanoví energetický zákon. Aktivita a podoba družstva jsou navrženy pro uspokojení vlastních energetických potřeb členů, nikoli pro tvorbu zisku.

Převod podílu: Členský podíl lze převést jen na osobu splňující podmínky členství, převod členských práv schvaluje představenstvo.

Vypořádací podíl: Při zániku členství je vypořádací podíl stanoven ve výši celkového členského vkladu.

Alokační klíč: O rozdělení vyrobené elektřiny rozhoduje představenstvo, čímž je zajištěna kontinuita vůle zakladatelů.

Střet zájmů: Stanovy umožňují vyloučit zákaz konkurence podle § 710 ZOK, aby členové představenstva mohli působit i v dalších organizacích zakladatelů.

1.3.2. Založení Družstva pro sdílení energie na Brněnsku

Dne 30.09.2025 se uskutečnila ustavující schůze ES, pro niž byla zvolena obchodní firma Družstvo pro sdílení energie na Brněnsku. Založení ES bylo provedeno účastníky Hnutí DUHA - Friends of the Earth Czech Republic, Energetické družstvo Hnutí DUHA, EKOFARMA PROBIO s.r.o., paní [REDACTED], pan [REDACTED], pan [REDACTED], paní [REDACTED].

██████████, pan ██████████ pan ██████████ a pan ██████████ a o jejich právním jednání byl pořízeno notářský zápis.

Členy představenstva byli zvoleni Hnutí DUHA - Friends of the Earth Czech Republic, Energetické družstvo Hnutí DUHA a paní Ilona Musilová, předsedou představenstva pak bylo zvoleno Energetické družstvo Hnutí DUHA.

Pro ES byla zvolena forma Energetického společenství ve smyslu ustanovení § 20b odst. 2) EZ, neboť do budoucna je plánováno pouze sdílení elektřiny a s ohledem na zájem o zapojení širšího okruhu subjektů nebyl považováno za vhodné omezovat územní rozsah ES.

Schválené stanovy ES jsou pak založeny na principech popsanych v čl. 1.3.1. této Studie.

Organizačnímu uspořádání ES a jeho provoznímu modelu se budeme věnovat v rámci této studie dále, po rozboru obecného právního rámce a vysvětlení institutů, které na sdílení elektřiny v rámci ES dopadají.

2. Předpoklady a podmínky registrace u Energetického regulačního úřadu

ES ke dni zpracování studie doposud není registrováno u Energetického regulačního úřadu (ERÚ), přičemž dalším nezbytným krokem k úspěšné realizaci projektu a zápisu družstva jako korporace do obchodního rejstříku je tato registrace. Žádost o registraci u ERÚ podává právnická osoba založená k fungování jako ES nebo osoby oprávněné podat návrh na zápis tohoto ES do veřejného rejstříku (např. zakladatelé spolku).

Povinné náležitosti žádosti podle § 20d EZ:

- a) Název či obchodní firma získaatele, sídlo, IČO
- b) Předmět činnosti (např. sdílení elektřiny, provoz EMS)
- c) Seznam členů s jejich údaji (fyzické osoby – jméno, bydliště a datum narození; právnické osoby – název, sídlo, IČO), včetně označení členů s hlasovacími právy a identifikace MSM podniků
- d) Prohlášení, který člen (či členové) vykonává rozhodující vliv

Povinné přílohy (dle § 20d odst. 3 EZ):

- kopie zakladatelského právního jednání (stanov či zápis z ustavující schůze)
- doklad o založení právnické osoby/rejstříkový výpis
- doklady nebo čestná prohlášení, že členové jsou malými či středními podniky

Kritéria malého, středního a velkého podniku:

- Počet zaměstnanců: Malý podnik zaměstnává do 50 osob, střední 50-500 a velký podnik více než 500.
- Roční obrát: Malý podnik má obrát do 10 milionů EUR, střední do 50 milionů EUR, a velký podnik má obrát vyšší než 50 milionů EUR

Správní poplatek ve výši 2 000 Kč je splatný při podání žádosti, tj. k žádosti o registraci se připojuje doklad o jeho zaplacení. Platba se provádí bankovním převodem – nutné uvést konstantní symbol 558, variabilní symbol = IČO žadatele.

Registrace ES u ERÚ není proces, který by měl stanovenou dobu trvání, jako je tomu u licencí nebo jiných povolení. ERÚ vede registr energetických společností, ale proces registrace je spíše formální a administrativní. Po provedení registrace je žadateli doručí výpis z evidence. Jakékoliv změny údajů (např. změna sídla, struktury členů, rozhodujícího vlivu) musí ES bezodkladně oznámit ERÚ. Registrované údaje se následně aktualizují. Registrace ES u ERÚ je předpokladem pro následné registrování ve systému EDC (elektroenergetické datové centrum), kde se zřizuje technická infrastruktura pro sdílení elektřiny (registrace výrobních a odběrných EAN, skupin sdílení, alokační klíče apod.). Registrace u ERÚ nemá vliv na povinnost registrace skupin ve EDC, což je samostatný proces.

3. Členská základna – předpoklady pro vstup členů dle jejich právní formy

3.1. Obecná úprava – stanovy

Příhláška uchazeče o členství v družstvu, na základě které rozhoduje představenstvo družstva o přijetí za člena, musí mít písemnou formu (za splnění písemné formy je považována i přihláška uchazeče v digitální podobě) a musí obsahovat alespoň:

- firmu družstva, jméno a příjmení nebo firmu uchazeče o členství, bydliště nebo sídla uchazeče o členství a vymezení jeho členského vkladu a e-mailovou adresu uchazeče o členství, kterou uchazeč určuje pro veškerou komunikaci s družstvem, včetně zasílání pozvánek na budoucí členské schůze a doručování veškerých zpráv a listin,
- v případě přihlášky uchazeče, který je právnickou osobou, musí přihláška obsahovat zároveň čestné prohlášení uchazeče o členství, že splňuje parametry „malého nebo středního podniku“ dle sdělení Ministerstva průmyslu a obchodu č. 7/2023 Sb. nebo dle obdobného předpisu, který toto sdělení nahrazuje

Krom přijímacího procesu na straně ES je však nutno zohlednit, že **v případě některých typů osob je nutno před samotným podáním přihlášky ke členství toto právní jednání založit na zákonných podmínkách jeho platnosti (účinnosti).**

3.2. Vstup členů - obcí

Rozhodnutí o vstupu obce do ES podléhá schválení v jejím zastupitelstvu, jemuž je ve smyslu ust. § 84 odst. 2 písm. e) zákona č. 128/2000 Sb., zákona o obcích vyhrazeno rozhodování o účasti obce v právnických osobách. Vstup do spolku, družstva nebo jiné právnické osoby je tedy ze zákona věcí, o které rozhoduje zastupitelstvo, nikoli rada nebo starosta. Platí to i tehdy, pokud členství nevyžaduje velký finanční vklad – rozhoduje se o zásadní změně v právních vztazích obce. **Schválení vstupu do ES zastupitelstvem jasně deklaruje, že účast obce má politickou a strategickou podporu celé samosprávy.** Členství v ES může současně znamenat určité právní závazky (např. placení členských příspěvků, povinnost poskytovat data o spotřebě energie, spolupráci na projektech). Pokud by pak potenciálně ES mělo v budoucnu investovat do společné infrastruktury, mohou být rozhodnutí spolku finančně významná pro rozpočet obce. Proto má smysl, aby je od začátku schválil nejvyšší orgán obce.

Současně je nezbytné, aby při schválení vstupu obce do ES zastupitelstvo pověřilo konkrétní fyzickou osobu k tomu, aby za obec vykonávala práva a povinnosti spojená se členstvím v ES, včetně jejího případného zastoupení při výkonu funkce v orgánech ES. Ve smyslu ust. § 152 odst. 2, § 154 občanského zákoníku může být členem voleného orgánu právnické osoby i právnická osoba. Pokud je členem voleného orgánu právnická osoba, musí bez zbytečného odkladu pověřit fyzickou osobu, aby ji v orgánu zastupovala. Tato fyzická osoba pak vykonává práva a povinnosti vyplývající z funkce, jako by byla členem orgánu

sama. Vzor znění usnesení zastupitelstva obce v tomto smyslu je součástí právní dokumentace projektu.

3.3. Vstup členů – příspěvkových organizací

Dle ustanovení § 37a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „malá rozpočtová pravidla“) **„nesmí příspěvková organizace zakládat ani zřizovat právnické osoby a ani mít majetkovou účast v právnické osobě zřízené nebo založené za účelem podnikání“**. Ze zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů však lze dovodit, že příspěvková organizace **může být účastna v již založené právnické osobě**, která nebude založena za účelem podnikání, tedy i v ES.

V této souvislosti je nutné upozornit na nutnost **souhlasu jejího zřizovatele s takovou účastí**, resp. na nutnost tuto skutečnost odpovídajícím způsobem promítnout do zřizovací listiny dané příspěvkové organizace.

V této souvislosti lze odkázat na ustanovení § 27 odst. 2 zákona č. 250/2000 Sb., dle kterého musí zřizovací listina obsahovat:

f. vymezení práv, která organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel, k němuž byla zřízena; zejména se uvedou práva a povinnosti spojené s jeho plným efektivním a ekonomicky účelným využitím, s péčí o jeho ochranu, rozvoj a zvelebení, podmínky pro jeho případnou další investiční výstavbu, dále pravidla pro výrobu a prodej zboží, pokud jsou předmětem činnosti organizace, práva a povinnosti spojená s případným pronajímáním svěřeného majetku jiným subjektům a podobně

Možnost účasti příspěvkové organizace v ES není v rozporu ani s obecným vymezením příspěvkové organizace, neboť ta je zřizována pro výkon činností zřizovatele v samostatné působnosti, přičemž její činnost je zpravidla nezisková.

Nad rámec uvedeného je však nezbytné upozornit na rizika, která mohou být s účastí příspěvkové organizace v konkrétním společenství spojena a která bude muset každý jednotlivý zřizovatel zvážit před povolením účasti příspěvkové organizace v daném společenství. V první řadě se jedná o případné majetkové povinnosti, které budou z účasti příspěvkové organizace ve společenství vyplývat. Stejně tak bude muset zřizovatel

příspěvkové organizace vždy pečlivě uvážit, jestli účast ve společenství nebude narušovat plnění hlavní činnosti příspěvkové organizace.

Výše uvedené lze tedy shrnout tak, že příspěvková organizace může vstoupit (stát se členem) do již existujícího ES, zřizovatel příspěvkové organizace však bude muset vždy upravit práva a povinnosti příspěvkové organizace ve zřizovací listině. Vzor znění usnesení zastupitelstva obce a dodatku ke zřizovací listině příspěvkové organizace v tomto smyslu je součástí právní dokumentace projektu.

K totožným závěrům, jak jsou prezentovány touto kapitolou, bylo podáno dne 19.01.2024 **stanovisko Ministerstva financí ČR, odboru Financování územních rozpočtů č. j. MF-859/2024/2203-2**

3.4. Vstup členů – obchodních korporací

Do projektu je možno zapojit rovněž obchodní korporace, a to buďto náležející do soukromého vlastnictví, nebo obchodní korporace, v nichž obce (města) vlastní 100% obchodního podílu, popř. jsou jediným akcionářem.

V daném případě lze dospět k závěru o tom, že vstup obchodní korporace do ES v právní formě spolku podle občanského zákoníku nespadá do výlučné působnosti valné hromady korporace. S ohledem na charakter „osobního členství“ ve spolku, které není spojeno s majetkovou účastí korporací lze dospět k závěru o tom, že pro členství v ES mající právní formu spolku postačí **rozhodnutí statutárního orgánu dotčené korporace**. I v tomto případě je nezbytné, aby při schválení vstupu korporace do ES statutární orgán pověřil konkrétní fyzickou osobu k tomu, aby za obec vykonávala práva a povinnosti spojená se členstvím v ES, včetně jejího případného zastoupení při výkonu funkce v orgánech ES. Vzor pověření statutárního orgánu korporace je součástí právní dokumentace projektu.

V souvislosti s účastí obchodních korporací v ES je pak nutno upozornit na specifikum vyplývající z ust. § 20b odst. 2 písm. c) EZ, podle něž je ES je společenstvím, v němž hlasovací práva náleží jen členům, kterými jsou fyzické osoby, malé podniky, církve a náboženské společnosti a jejich evidované právnické osoby, územní samosprávné celky nebo dobrovolné svazky obcí nebo jiné příspěvkové organizace územních samosprávných

celků, a ani nikdo jiný než tito členové v ní nesmí přímo nebo nepřímo jinak uplatňovat rozhodující vliv,

Podle výkladové praxe Evropské komise a dokumentů k implementaci článku 22 směrnice (EU) 2018/2001 (RED II) a navazujících pokynů ke státní podpoře v energetice platí, **že podniky s účastí veřejného subjektu 25 % a více jsou pro účely veřejné podpory v rámci energetických komunit považovány za velké podniky.** Tím se liší od Nařízení GBER (č. 651/2014) – příloha I, podle nějž podnik může být klasifikován jako malý a střední podnik i při veřejném podílu nad 25 %, pokud jinak splňuje ekonomická kritéria (obrat, zaměstnanci). **Pro účely ES je tak podnik vlastněný obcí vždy považován za velký a tedy nedisponuje hlasovacími právy v ES.**

3.5. Vstup členů – ostatních právnických a fyzických osob

Do projektu je možno zapojit rovněž další formy právnických osob (spolky, svazy). V jejich případě bude vždy nezbytné podle obsahu jejich stanov (zřizovacích listin), zda účast v jiné právnické osobě (byť neziskového charakteru) podléhá rozhodnutí statutárního orgánu právnické osoby, nebo jejího nejvyššího orgánu. I v těchto případech je vždy současně se schválením vstupu do ES pověřit konkrétní fyzickou osobou výkonem práv a povinností spojených se členstvím, popř. účastí v orgánech ES.

Podnikající fyzické osoby (popř. „prosté“ fyzické osoby) projevují svou vůli právním jednáním v rámci účasti podání přihlášky ke vstupu do ES bez jakýchkoliv dalších formálních požadavků.

3.6. Varianty online podpisu přihlášky do ES prostřednictvím webového rozhraní

V případě, kdy by ES v rámci webových stránek ES v budoucnu uvažoval o možnosti podání (odeslání) přihlášky k členství v ES prostřednictvím vyplnění online formuláře na webovém rozhraní, bude nutno zabývat se otázkou elektronického podpisu takové přihlášky.

Zákonná úprava (nařízení eIDAS, EU 910/2014) a zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru) umožňují v tomto směru více variant.

- Kvalifikovaný elektronický podpis, tj. podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném poskytovatelem služeb (např. PostSignum, První certifikační autorita – I.CA). K tomuto podpis vyžaduje software + certifikát (na tokenu, kartě, či v cloudu). Poskytuje nejvyšší právní jistotu platnosti, je však náročnější na zřízení a proto vhodný zejména ve vztahu k osobám, které tímto druhem podpisu již disponují.
- Podepsání přes datovou schránku – lze využít, pokud přihlášku z online verze bude možno vyexportovat do dokumentu ke stažení, který bude možno odeslat ze své datové schránky subjektu. Odeslání datovou schránkou má podle § 18 zákona č. 300/2008 Sb. stejný účinek jako podpis.
- Podepsání prostřednictvím BankID – provádí se prostřednictvím ověření identity přes přihlášení do internetového bankovníctví. Dokument se podepisuje na platformě, která má napojení na BankID podpis (např. Signi, OKdokument, DocuSign s českou podporou). Jedná se o tzv. pokročilý elektronický podpis, který je plně uznatelný.
- „Neformální“ elektronický podpis – pokud by vnitřní předpis upravující podání přihlášky tuto variantu podporoval je možno využít varianty bez vysoké právní jistoty, např. formou vložení naskenovaného vlastnoručního podpisu do PDF (Adobe Reader, PDF-XChange), popř. s využitím podpisu na tabletu či mobilu prstem – tyto varianty podporují aplikace HelloSign, SignEasy, PandaDoc, které se používají pro elektronické podepisování dokumentů (e-signature) a pro celkovou správu dokumentů

3.6.1. Podání přihlášky k členství v ES formou vyplnění formuláře v online prostředí

Přihláška ke vstupu do ES (tedy i energetického společenství ve formě družstva) **musí mít písemnou formu**, protože jde o jednostranný právní úkon uchazeče o členství. **Podpis však nemusí být nutně „ručně na papíře“**, lze jej nahradit elektronickou formou, pokud ES takovou možnost výslovně připustí **ve stanovách nebo ve vnitřním předpisu**.

Tedy elektronická přihláška (např. přes webový formulář) bude platná, pokud ES stanoví, že k projevu vůle postačí vyplnění a odeslání elektronického formuláře (jde o tzv. konkludentní přijetí projevu vůle, podepřený elektronickým potvrzením). Doporučuji, aby ve stanovách ES, popř. vnitřním předpisu ES bylo výslovně uvedeno, že „přihlášku lze podat i elektronicky

prostřednictvím online formuláře, jehož odesláním uchazeč potvrzuje svůj závazný projev vůle stát se členem družstva“.

Návrh řešení pro podání online přihlášky do ES:

- **Vyplnění přihlášky** - Zájemce otevře na webových stránkách ES záložku „*Přihláška do společenství*“. Do interaktivního formuláře vyplní všechny požadované údaje dle energetického zákona (např. identifikační údaje, kontakty, druh člena – výrobce/spotřebitel) a další doplňující informace vyžadované stanovami či interními předpisy ES. Formulář odešle kliknutím na tlačítko „*Odeslat přihlášku*“.
- **Notifikace** - Po odeslání formuláře systém automaticky vygeneruje e-mailovou notifikaci příslušnému orgánu ES (Správci sdílení) s informací o nové přihlášce.
- **Kontrola údajů správcem sdílení** - Správce se přihlásí do administrátorského rozhraní systému. V sekci „*Přihlášky*“ zkontroluje vyplněné údaje uchazeče. Pokud je vše v pořádku, klikne na „*Potvrdit správnost údajů*“.
- **Postoupení příslušnému orgánu ES** - Po potvrzení systém automaticky rozešle členům představenstva e-mailovou notifikaci obsahující základní informace o uchazeči a odkaz na online hlasování.
- **Hlasování členů představenstva** - Člen představenstva kliknutím na dlaždici „*ANO – souhlasím s přijetím*“ nebo „*NE – nesouhlasím s přijetím*“ vyjádří svou vůli. Volba je opatřena časovým razítkem a uloží se do databáze systému.
- **Vyhodnocení hlasování** - Jakmile nadpoloviční většina členů představenstva (tj. alespoň 2 z 3) vyjádří souhlas, systém vyhodnotí přijetí uchazeče.
- **Oznámení výsledku** - Systém automaticky odešle e-mailovou notifikaci uchazeči i koordinátorovi s výsledkem hlasování.
- **Vytvoření členské karty** - V databázi systému se založí nová karta člena ES, do které se propíší údaje z přihlášky.
- **Nastavení sdílení** – Správce sdílení následně doplní do členské karty údaje o EANEch (odběrná a výrobní místa) a provede nastavení sdílení v souladu s pravidly ES.

4. Sdílení elektřiny v rámci ES – obecné principy

Následující část se zaměřuje na obecný popis fungování sdílení elektřiny v rámci energetického společenství (ES), kdy výrobní zdroje elektřiny – zejména obnovitelné zdroje energie (OZE) – jsou ve vlastnictví jednotlivých členů ES, tedy v modelovém případě

odpovídající ENERKOM Valašsko z.s.. Cílem je vysvětlit princip fungování takového systému, definovat pojem „skupina sdílení“, popsat mechanismus alokačního klíče a stanovit základní principy určování ceny sdílené elektřiny.

4.1. Obecný princip sdílení elektřiny v ES

Sdílení elektřiny v rámci ES vychází z právní úpravy obsažené v energetickém zákoně, která umožňuje členům ES vzájemně si přerozdělovat elektřinu vyrobenou z OZE a připojenou k elektrizační soustavě. Výrobní elektřiny mohou vlastnit jednotliví členové ES – fyzické i právnické osoby – a vyrobená elektřina, která není spotřebována přímo v místě výroby (její přetoky), může být prostřednictvím mechanismu sdílení alokována dalším členům.

Tento model umožňuje efektivnější využití vyrobené energie, snižuje závislost na nákupu elektřiny ze sítě a přispívá ke snížení nákladů na energie u zapojených členů. Sdílení je zajištěno prostřednictvím centrální evidence výroby a spotřeby, která je vedena Energetickým datovým centrem (EDC) nebo jiným určeným subjektem.

4.2. Elektroenergetické datové centrum, a.s.

EDC je zkratka pro **Elektroenergetické datové centrum, a.s.** Jedná se o nově zřízenou společnost, jejímž hlavním úkolem je zajistit digitalizaci a efektivní správu dat v české energetice. Je to klíčový nástroj pro rozvoj **komunitní energetiky** a sdílení elektřiny. EDC bylo zřízeno na základě novely energetického zákona, známé jako "**Lex OZE 2**". Toto legislativní opatření je součástí širšího **zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon)**, který byl významně novelizován s cílem podpořit obnovitelné zdroje a moderní energetické koncepce. Primárním cílem EDC je centralizovat a standardizovat sběr dat o výrobě a spotřebě elektřiny, což je nezbytné pro fungování moderní, decentralizované energetiky.

- **Sdílení elektřiny:** EDC je centrální platforma, která umožňuje a vyhodnocuje sdílení elektřiny v rámci energetických společenství a mezi tzv. aktivními zákazníky. Bez jeho fungování by sdílení nebylo možné.
- **Datová podpora:** Shromažďuje a zpracovává data z **průběhového měření** (chytrých elektroměrů), která následně předává dalším účastníkům trhu (např. Operátorovi trhu OTE) pro vyrovnaní odchylek a fakturaci.
- **Digitalizace:** Přispívá k celkové digitalizaci a transparentnosti energetického trhu, čímž snižuje administrativní zátěž a zefektivňuje procesy.

4.3. Skupina sdílení

Skupina sdílení je definována EZ (ust. § 27e – f) jako soubor odběrných a výrobních míst, mezi nimiž dochází k přerozdělování vyrobené elektřiny. Každá skupina sdílení má svého správce, který zajišťuje komunikaci s operátorem trhu (OTE) a EDC, provozovateli distribučních soustav a členy ES. Správce také nastavuje parametry sdílení, zejména tzv. alokační klíč.

Do jedné skupiny sdílení mohou být zařazeny pouze ty výrobní a odběrná místa, které splňují podmínky dané zákonem a technickými pravidly pro měření a přenos dat. Podle aktuálně platné právní úpravy obsažené v ust. § 27e odst. 4 EZ může být každé předávací místo (tedy konkrétní odběrné nebo výrobní místo s EAN) zařazeno pouze do jedné skupiny sdílení.

Z této skutečnosti vyplývá, že:

- Člen ES může být teoreticky zapojen do více skupin sdílení, ale jen pokud má více předávacích míst (např. více odběrných míst nebo výroben).
- Pro každé jeho předávací místo však platí zásada „jedna skupina – jeden EAN“.

4.4. Režimy skupin sdílení

Sdílení probíhá buď v režimu tzv. „aktivního zákazníka“, na základě práva každého výrobce elektřiny sdílet elektřinu do dalších 10 odběrných míst, dle ust. § 27f nebo v režimu energetického společenství dle ust. § 27f.

Energetické družstvo plní roli správce sdílení, včetně registrace do EDC, správy skupin sdílení, nastavování alokačních klíčů, reportingu a fakturace pro členy energetického společenství ve skupinách v režimu dle § 27e. Dále také plní roli správce sdílení pro skupiny registrované v režimu dle § 27e na základě smluv a to i pro nečleny energetického družstva. Rozsah služeb pro aktivní zákazníky – nečleny družstva je odlišný od služeb pro členy družstva a vyplývá z individuálních smluv s aktivními zákazníky.

Z této skutečnosti vyplývá, že:

- Člen ES může být teoreticky zapojen do více skupin sdílení, ale jen pokud má více předávacích míst (např. více odběrných míst nebo výroben) v režimu „aktivní zákazník“ nebo jako člen energetického společenství

- Skupina sdílení v režimu „aktivní zákazník“ může obsahovat členy i nečleny společenství
- Pro každé jeho předávací místo však platí zásada „jedna skupina – jeden EAN“.

4.5. Alokační klíč

Alokační klíč je mechanismus, podle kterého se určuje, jak bude vyrobená elektřina rozdělena mezi jednotlivé členy skupiny sdílení. Může být stanoven například podle podílu instalovaného výkonu, podle historické spotřeby, podle pevně daných procentních podílů nebo kombinací těchto metod.

Správné nastavení alokačního klíče je klíčové pro spravedlivé a transparentní fungování sdílení. Klíč může být fixní (neměnný po určitou dobu) nebo dynamický (mění se například podle aktuální výroby a spotřeby). O nastavení klíče obvykle rozhoduje příslušný orgán ES, **V posuzovaném případě je tvorba alokačního klíče svěřena Stanovami (článek 14.4.) Správci skupin sdílení,** který na základě návrhů členů, zjištěných skutečností a analýzy dat rozhoduje o přidělení alokačních klíčů pro sdílení elektřiny v rámci skupiny sdílení. V případě, kdy mezi členy skupiny sdílení dojde k nesouladu při stanovení alokačního klíče, jsou oprávněni podat (čl. 14.5. Stanov) rozpor k rozhodčí komisi, jejíž výrok je pak pro správce skupiny sdílení závazný.

Alokační klíč je tedy v podstatě „návod“ pro EDC, jak má rozdělovat vyrobenou elektřinu ve skupině sdílení mezi její členy. Aby byl funkční a právně uchopitelný, měl by obsahovat minimálně tyto údaje:

- **Identifikaci skupiny sdílení**
 - Název skupiny (pokud jich má ES více)
 - Identifikace správce skupiny (název, IČ, kontakty)
 - Datum účinnosti alokačního klíče a případné datum jeho platnosti do
- Seznam zapojených předávacích míst
 - EAN kód každého odběrného i výrobního místa
 - Identifikace člena ES, kterému předávací místo patří (název/jméno, IČ/RČ, adresa)
 - Typ předávacího místa: výrobní / odběrné / kombinované
- **Přidělovací pravidla**

- Podíl pro každé předávací místo vyjádřený v procentech, nebo jako fixní množství v MWh/rok, nebo jako prioritní odběr (např. nejdřív pokrýt spotřebu člena A, zbytek rozdělit ostatním).
- Způsob rozdělování v případě, že výroba nepostačuje na pokrytí všech podílů (např. poměrné krácení, priorita vybraných členů).
- Způsob rozdělování přebytků (pokud výroba převyšuje součet podílů).
- **Zvláštní pravidla**
 - Časové členění – zda se alokace mění v průběhu roku (např. sezónní rozdělení).
 - Rozdílné podíly pro různé výrobní – pokud má skupina více zdrojů energie.
 - Úprava při změně počtu členů – mechanismus přepočtu podílů.

Vzor alokačního klíče je součástí právní dokumentace projektu.

4.6. Cena sdílené elektřiny

Cena sdílené elektřiny mezi členy ES by měla být stanovena tak, aby odrážela náklady na její výrobu a distribuci v rámci ES a současně byla pro členy výhodnější než běžná tržní cena elektřiny. Cena může být stanovena pevnou sazbou (např. Kč/kWh) nebo jako procento z aktuální tržní ceny.

Při tvorbě ceny sdílené elektřiny v rámci ES je potřeba vybalancovat technické, ekonomické a právní hledisko – a zároveň nezapomenout na pravidla pro spojené osoby a případnou veřejnou podporu (k této problematice blíže viz. kapitoly 5 a 6).

Mezi hlavní principy tvorby ceny sdílené elektřiny by měly náležet:

- **Odhad hodnoty elektřiny na trhu**
 - **Referenční cena** – obvykle se bere orientačně cena, kterou by odběratel platil obchodníkovi za silovou elektřinu (tj. tržní cena dodávky, bez regulovaných složek).
 - **Výkupní cena přetoků** – ukazuje, jakou hodnotu má elektřina pro výrobce, pokud by ji prodal obchodníkovi. Ta bývá nižší než tržní cena nákupu, protože odráží velkoobchodní hodnotu.

Logicky se cena sdílené elektřiny bude pohybovat **mezi** výkupní cenou (dolní hranice) a tržní nákupní cenou (horní hranice), podle toho, jak se členové ES dohodnou na sdílení přínosu.

- **Náklady a motivace obou stran**

- Výrobce by měl dostat více než by získal při výkupu přetoků.
- Odběratel by měl platit méně než při nákupu od obchodníka.
- Cena by však měla zohledňovat i základní principy účelu ES, kdy vedle optimalizace výnosů na straně výrobce a úspory na straně odběratele, tedy principů ekonomických stojí i principy dosažení energetické nezávislosti komunity, principy její sociální interakce a efektivního využívání obnovitelných zdrojů

S tvorbou ceny se pojí problematiku daňového zatížení, pravidel uplatňovaných pro spojené osoby a otázky týkající se veřejné podpory (k této problematice blíže v kapitole 7.)

Vedle ceny může být ES účtován členům skupiny sdílení i administrativní poplatek určený na pokrytí nákladů na správu sdílení, měření a komunikaci s provozovateli sítí, EDC a OTE (k této problematice blíže viz kapitola 10.3.3.).

4.7. Měření spotřeby a výroby elektřiny

4.7.1. Průběhové měření

Spotřeba i výroba elektřiny v rámci energetického společenství (ES) se měří pomocí průběhových měřicích zařízení (tzv. průběhových elektroměrů), která zaznamenávají odebranou a dodanou energii v krátkých intervalech – v ČR standardně v patnáctiminutových profilech.

Tato měření jsou povinná pro všechny odběrné i výrobní body zapojené do skupiny sdílení. Naměřená data jsou dálkově přenášena příslušnému provozovateli distribuční soustavy (PDS), který je následně poskytuje operátorovi trhu (OTE). Z dat od OTE čerpá Energetické datové centrum (EDC) nebo jiný systém, který provádí výpočty přidělení vyrobené elektřiny podle nastaveného alokačního klíče.

Průběhové měření je zásadní pro přesný výpočet sdílených množství mezi členy ES, možnost uplatnění správného alokačního klíče a transparentnost vyúčtování.

4.7.2. Role správce skupiny sdílení

Správce skupiny sdílení je subjekt, který má v rámci ES (též ve smyslu čl. XIV Stanov ES) odpovědnost za:

- Nastavení a správu alokačního klíče – určuje, jakým způsobem se vyrobená elektřina rozdělí mezi členy skupiny.
- Komunikaci s OTE a PDS – správce je kontaktním místem pro poskytování a ověřování měřicích dat.
- Kontrolu správnosti dat – hlídá, zda přidělené objemy odpovídají pravidlům a skutečné výrobě/spotřebě.
- Předávání dat pro vyúčtování – připravuje podklady pro finanční vypořádání mezi členy.
- Řešení nesrovnalostí – např. při chybách v měření nebo při porušení pravidel sdílení.

Správce může být přímo energetické společenství (je-li k tomu organizačně a technicky vybaveno), nebo externí služba (specializovaná společnost)

4.7.3. Role Energetického datového centra (EDC)

EDC je technický a datový systém, který:

- Sbírá měřicí data od OTE a případně přímo od PDS,
- Provádí výpočty přerozdělení výroby podle alokačního klíče,
- Archivuje historii měření a přidělení výroby jednotlivým odběrným místům,
- Poskytuje datové výstupy členům ES (např. online přehledy, měsíční souhrny),
- Může generovat podklady pro fakturaci a vyúčtování.

Výhodou EDC je automatizace celého procesu, minimalizace chyb a možnost detailní analitiky spotřeby a výroby, což pomáhá členům ES optimalizovat svou energetickou bilanci.

4.8. Úskalí současné smluvní úpravy odběru přetoků

V současné době má naprostá většina vlastníků výroben z fotovoltaických elektráren (FVE) uzavřeny smlouvy s obchodníky s elektřinou, podle nichž jsou **povinni prodávat obchodníkovi veškeré přetoky elektřiny, které nejsou spotřebovány přímo v odběrném místě výroby**. Tyto smlouvy obvykle neumožňují, aby výrobce sám rozhodoval o nakládání s přebytky, a tedy ani jejich využití pro sdílení v rámci ES.

Pro zapojení výroby do skupiny sdílení je proto nezbytné, aby výrobce jednal se svým obchodníkem o změně (dodatku) smlouvy o výkupu přetoků. Tato změna musí umožnit, aby

část nebo veškeré přetoky elektřiny mohla výrobní směřovat k odběratelům – členům ES – v rámci schématu sdílení podle energetického zákona.

Jako výrazný benefit pro své členy by mělo Energetické společenství aktivně pomáhat při jednání s obchodníky o těchto úpravách smluv. To může zahrnovat:

- přípravu vzorového znění dodatku ke smlouvě o výkupu,
- koordinované jednání s vybranými obchodníky jménem více členů současně,
- poskytování právního a technického poradenství při změně smluvních ujednání,
- zajištění, aby nastavené podmínky smluv odpovídaly potřebám sdílení a nebyly v rozporu s legislativou ani s pravidly provozu distribuční soustavy.

Tento postup usnadní vstup nových výrobců do ES, sníží administrativní zátěž jednotlivých členů a zajistí, aby sdílení elektřiny mohlo probíhat efektivně a bez smluvních překážek.

5. Dopad úpravy tzv. spojených osob dle zákona o dani z příjmů

Institut tzv. **spojených osob** je pro účely daně z příjmů definován v § 23 odst. 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“). Podle tohoto ustanovení se spojenými osobami rozumí zejména subjekty, mezi nimiž existuje personální či majetková vazba (např. obec a její příspěvková organizace, kraj a jím zřízená škola, nebo podnikatelský subjekt a jeho dceřiná společnost).

Účelem této právní konstrukce je zabránit tomu, aby vzájemné vztahy mezi propojenými osobami byly zneužívány k umělému snižování daňového základu – typicky sjednáváním cen, které se odchyľují od **cen obvyklých**.

Cena obvyklá sdílené elektřiny v rámci energetického společenství je podle mínění zpracovatele této studie **cena odpovídající částce, již by nezávislý výrobce elektřiny obdržel při prodeji svých přetoků obchodníkovi s elektřinou v místě a čase dodávky.** Za objektivní referenční hodnotu se považuje výkupní cena přetoků od obchodníka, obvyklá v dané lokalitě a období.

Cena obvyklá se tedy stanovuje nezávisle na dohodě spojených osob – vychází z toho, co by výrobce dostal při standardním prodeji obchodníkovi. **Současně je nezbytné cenu obvyklou pravidelně aktualizovat** – lze doporučit ve čtvrtletním nebo půlročním intervalu, podle vývoje trhu.

Pro stanovení obvyklé ceny lze využít:

- veřejně dostupné ceníky obchodníků,
- průměrné tržní ceny výkupů (PXE, OTE),
- odborné vyjádření znalce či energetického poradce.

Obecné pravidlo v oblasti přímých daní vychází z toho, že pro daňové účely se vychází ze skutečně sjednaných cen. ZDP ovšem v § 23 odst. 7 zavádí korekční mechanismus:

- pokud se ceny sjednané mezi spojenými osobami liší od cen, které by za stejných či obdobných podmínek sjednaly osoby nezávislé, a
- tento rozdíl není řádně odůvodněn,

pak je správce daně oprávněn **upravit základ daně poplatníka o tento rozdíl**. Nelze-li cenu obvyklou zjistit, vychází se podle zákona z ceny stanovené dle předpisů o oceňování majetku. Tento mechanismus chrání princip daňové neutrality a rovného zacházení – tj. aby spojené osoby nebyly v lepším postavení než ostatní subjekty na trhu.

V kontextu **komunitní energetiky** a sdílení elektřiny má výše uvedená úprava zásadní význam. Pokud by například obec (jako zřizovatel) umožnila své příspěvkové organizaci čerpat sdílenou elektřinu **zcela bezúplatně** (za cenu 0 Kč), jednalo by se o transakci mezi spojenými osobami. V takovém případě by finanční úřad při kontrole mohl dojít k závěru, že takové plnění musí být pro daňové účely přeceněno na **cenu obvyklou**. Tato situace by vedla k následujícím důsledkům:

- **Na straně výrobce (např. obce):** vzniká povinnost vykázat výnos ve výši ceny obvyklé. Tento „fiktivní výnos“ pak vstupuje do daňového základu a je zdaňován podle obecné sazby (u právnických osob zpravidla 21 % dle § 21 odst. 1 ZDP).
- **Na straně příjemce (např. příspěvkové organizace):** vzniká nepeněžní příjem, který se rovněž oceňuje cenou obvyklou a podléhá dani z příjmů, pokud se nejedná o příjem od daně osvobozený nebo příjem, který není předmětem daně (např. u některých nepodnikatelských činností dle § 18a ZDP).

Pokud by společenství nebo jeho členové stanovili v rámci sdílení elektřiny cenu nulovou nebo jinak zjevně nepřiměřenou, riskují, že daňová správa provede **doměření základu daně** podle § 23 odst. 7 ZDP. Prakticky to znamená, že rozdíl mezi sjednanou a obvyklou cenou by byl zpětně zdaněn. Kromě samotné daně by hrozilo i vyměření penále (§ 251 daňového řádu) a případně i úroků z prodlení. U veřejnoprávních subjektů, jako jsou obce nebo jejich příspěvkové organizace, by navíc vznikl problém rozpočtového plánování, protože by musely pokrývat daňové zatížení z prostředků určených pro výkon jejich hlavní činnosti.

Z uvedeného vyplývá několik klíčových závěrů:

- **Bezúplatné sdílení elektřiny mezi spojenými osobami není daňově akceptovatelné.** I v případě nulové sjednané ceny bude muset být pro účely daně z příjmů zohledněna cena obvyklá.
- **Rozdíl oproti ceně obvyklé musí být řádně doložen.** Pokud například cena sdílené elektřiny v rámci ES vychází z nižších nákladů díky absenci obchodní marže a části distribučních poplatků, je nutné tento fakt transparentně vysvětlit.
- **Zřizovatelé příspěvkových organizací** musí počítat s tím, že bez ohledu na interní dohody bude nutné v rozpočtu reflektovat, že elektřina sdílená mezi obcí a její příspěvkovou organizací bude pro účely daně oceňována v hodnotě ceny obvyklé.
- Celkově lze tedy uzavřít, že institut spojených osob v § 23 odst. 7 ZDP představuje zásadní **korekční mechanismus**, který omezuje možnosti volného nastavení cen mezi propojenými subjekty. V případě energetických společenství a sdílení elektřiny je proto nutné již při nastavení pravidel sdílení a fakturace počítat s tím, že jakákoli odchylka od běžných tržních cen musí být daňově obhájena.

Otázce odůvodnění odchylky sjednané ceny sdílené elektřiny oproti ceně obvyklé se věnuje blíže kapitola 8.3.

6. Veřejná podpora

Problematika veřejné podpory je upravena především v čl. 107 odst. 1 **Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU)**. Podle tohoto ustanovení je za veřejnou podporu považována jakákoli pomoc poskytnutá členským státem nebo z veřejných prostředků, která narušuje nebo hrozí

narušením hospodářské soutěže tím, že zvýhodňuje určité podniky nebo odvětví výroby. Základními prvky tedy jsou:

- použití veřejných prostředků,
- selektivní zvýhodnění určitého subjektu,
- a existence hospodářské činnosti (tj. nabízení zboží nebo služeb na trhu).

Právě posledně zmíněný prvek – vymezení hospodářské činnosti – je v případě zapojení různých typů subjektů do sdílení (příspěvkových organizací obcí, typicky mateřských a základních škol, soukromých osob, podnikatelských subjektů), do skupin sdílení, naprosto zásadní.

Obce obecně vystupují jako potenciální poskytovatelé veřejné podpory, nikoliv jako její příjemci. V případě, kdy v rámci skupiny sdílení obec stojí na straně odběratele, může být toto její postavení hypoteticky přesah do oblasti zadávání veřejných zakázek; této otázce je věnována kapitola č. 8.

Příspěvkové organizace zřizované obcemi či kraji, mezi něž patří většina základních a mateřských škol, poskytují vzdělávání podle **zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon**. Poskytování vzdělání na základních a mateřských školách je chápáno jako **veřejná služba** a podle práva EU se jedná o **nehospodářskou činnost**.

- Nehospodářská činnost je činnost, která není vykonávána na konkurenčním trhu.
- U základních a mateřských škol to vyplývá zejména z toho, že vzdělávání je poskytováno podle státem schválených rámcových vzdělávacích programů a je financováno z veřejných rozpočtů.
- Žáci ani rodiče nenesou skutečné náklady (například formou školného), proto zde chybí znak nabízení služeb na trhu.

Na tuto činnost se tedy pravidla veřejné podpory **nevztahují**. Z toho plyne, že pokud by obecní energetické společenství dodávalo školám elektřinu za zvýhodněnou cenu nebo by jim umožnilo participovat na sdílení energie, nešlo by o veřejnou podporu ve smyslu čl. 107 SFEU.

Pokud jsou školy financovány přímo ze státního rozpočtu či z rozpočtů obcí a krajů, nejedná se o zvýhodnění „podnikatelských subjektů“. Proto:

- **financování vzdělávací činnosti** škol nelze považovat za veřejnou podporu,

- zvýhodněné ceny energií, které jim poskytne obec nebo energetické společenství, nejsou považovány za zásah do hospodářské soutěže, pokud se týkají pouze jejich hlavní (nevýdělečné) činnosti.

Naopak, pokud škola kromě své hlavní vzdělávací činnosti vykonává i **doplňkové komerční aktivity**, nastupuje povinnost pravidla veřejné podpory respektovat. Typicky jde například o:

- pořádání placených jazykových kurzů pro veřejnost,
- pronájem tělocvičny nebo jiných prostor za komerční ceny,
- provoz školní jídelny přístupné široké veřejnosti, nikoli jen žákům a zaměstnancům školy.

Tyto aktivity již představují **hospodářskou činnost** ve smyslu čl. 107 SFEU, neboť se zde jedná o nabízení služeb na trhu za úplatu. Pokud by tedy na tyto aktivity dopadlo zvýhodnění (například levnější elektřina sdílená prostřednictvím energetického společenství), mohlo by být kvalifikováno jako veřejná podpora.

Pokud příspěvková organizace kombinuje nehmotná a hmotná činnosti, je nezbytné tyto činnosti **striktně oddělovat**. To zahrnuje zejména:

- samostatné sledování nákladů a výnosů z hospodářské činnosti,
- zajištění, aby prostředky určené pro hlavní vzdělávací činnost nebyly použity k financování komerčních aktivit,
- transparentní účetní oddělení jednotlivých činností.

Tento požadavek vychází z evropské judikatury i metodických pokynů Evropské komise, které zdůrazňují, že jen tak lze předejít skrytému zvýhodnění hospodářské činnosti.

Z výše uvedeného pak vyplývají následující závěry:

- **Mateřské a základní školy jako příspěvkové organizace** obcí se svou hlavní činností spadají mimo režim pravidel veřejné podpory, protože poskytování vzdělání není považováno za hospodářskou činnost.
- Pokud školy čerpají elektřinu prostřednictvím ES, nevzniká v oblasti jejich hlavní činnosti riziko veřejné podpory.
- **Riziko vzniku veřejné podpory** se objevuje pouze tehdy, pokud škola vykonává komerční aktivity mimo rámec veřejné služby. V takovém případě je nutné důsledně oddělit hospodářskou a nehmotnou činnost, a to zejména v účetnictví.

Z praktického pohledu to znamená, že ES, jejichž členy jsou obce a jejich příspěvkové organizace, mohou nastavovat sdílení elektřiny pro školy jako pro subjekty vykonávající **nevýdělečnou činnost** bez rizika porušení pravidel veřejné podpory. Pro doplňkové aktivity je však vhodné nastavit zvláštní režim cen a nákladů, aby nedošlo k narušení hospodářské soutěže.

6.1. Veřejná podpora podnikatelských subjektů a režim de minimis

V případě členství subjektů, na které se vztahují pravidla veřejné podpory (typicky podnikatelské subjekty), je nutné daný režim zohledňovat. Za veřejnou podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU se považuje plnění, které je:

- poskytnuto ze státních či veřejných prostředků,
- selektivně zvýhodňuje určité podniky nebo odvětví,
- směřuje na hospodářskou činnost,
- narušuje nebo hrozí narušit hospodářskou soutěž a ovlivňuje obchod v rámci EU.

Pokud **není splněn kterýkoli z těchto znaků**, nejde o veřejnou podporu. Pokud by energetické společenství poskytovalo podnikatelským subjektům elektřinu z obecní fotovoltaiky bezúplatně nebo za zvýhodněnou cenu, bylo by nutné tento postup vyhodnotit z hlediska znaků veřejné podpory.

K jednotlivým znakům veřejné podpory je pak pro bližší vysvětlení kontextu ES možno uvést následující.

Poskytnutí z veřejných prostředků: Podpora je veřejnou podporou jen tehdy, pokud je financována ze státních nebo obecních rozpočtů (či jiných veřejných zdrojů). Může jít o přímé peníze (dotace) nebo nepřímé zvýhodnění (např. snížené poplatky, daňové úlevy). **Dopad na ES:**

- Pokud se sdílení elektřiny mezi členy odehrává čistě na **smluvním základě mezi výrobcí a odběrateli**, bez dotací nebo jiného veřejného financování, tento znak naplněn není.
- Potenciální riziko nastává v okamžiku, kdy **obec jako veřejný subjekt** poskytne jiným členům ES (v tomto případě podnikatelským subjektům) elektřinu za cenu nižší než tržní. To by mohlo být kvalifikováno jako využití veřejných prostředků.

- V praxi je proto důležité, aby se ceny sdílené elektřiny odvozovaly od **objektivních nákladů** a nevznikalo zdání, že obec „dotuje“ podnikatelské subjekty z veřejných prostředků.

Selektivní zvýhodnění určitého podniku nebo odvětví: Podpora musí zvýhodnit určité konkrétní subjekty – tj. poskytnout jim výhodu oproti jiným na trhu. **Dopad na ES:**

- Pokud ES nastaví stejné podmínky pro všechny členy (transparentní pravidla sdílení, jednotný alokační klíč, stejný administrativní poplatek), selektivní zvýhodnění zpravidla nevzniká.
- Problém by mohl nastat tehdy, pokud by např. obec (jako výrobce) nastavila pro své odběratele v rámci více skupin sdílení různé podmínky. To by mohlo být vnímáno jako selektivní zvýhodnění.
- Proto se doporučuje mít ve stanovách či směrnicích ES **transparentní a jednotná pravidla**, aby bylo zřejmé, že nikdo není zvýhodněn bez objektivního důvodu.

Existence hospodářské činnosti: Pravidla veřejné podpory se vztahují jen na podniky, tj. subjekty, které vykonávají hospodářskou činnost, tedy nabízejí zboží nebo služby na trhu.

Dopad na ES:

- Jak výše zmíněno, pokud by se sdílená elektřina použila i pro **komerční aktivity příspěvkových organizací školy** (např. večerní jazykové kurzy, pronájem tělocvičny), pak by na tuto část činnosti už dopadala pravidla hospodářské soutěže a tím i veřejné podpory. V takovém případě je nutné vést oddělené účetnictví a náklady/benefity striktně rozlišovat.
- Pokud je odběratelem v ES **podnikatelský subjekt** (s.r.o., družstvo apod.), pak se bezpochyby jedná o hospodářskou činnost a je nutno přijmout opatření k tomu, aby cena sdílené elektřiny neznamenal neoprávněné zvýhodnění.

Narušení nebo hrozba narušení soutěže a vliv na obchod mezi členskými státy EU:

Podpora je veřejnou podporou, pokud může narušit hospodářskou soutěž a ovlivnit obchod mezi členskými státy. Výklad je velmi široký – nemusí jít o přímý přeshraniční obchod, stačí potenciální vliv. **Dopad na ES:**

- U malých ES tvořených obcemi a jejich školami je pravděpodobnost dopadu na obchod EU zanedbatelná. Poskytování energie mezi těmito subjekty bude mít čistě **lokální význam**.

- Pokud by se ale ES rozšířilo o **komerční podniky**, které jsou aktivní na liberalizovaném energetickém trhu (např. výrobci s licenci), pak by se již mohl argument vlivu na soutěž a trh EU uplatnit.
- V praxi to znamená, že malé, čistě obecní ES (obce + jejich příspěvkové organizace) **nepředstavuje riziko veřejné podpory**, ale u smíšených ES (obce + firmy) už je třeba posoudit, zda nedochází k narušení hospodářské soutěže.

Poskytnutí podpory formou sdílení elektřiny obcí podnikatelům **není obecně vyloučeno**, spadá ale do oblasti tzv. podpory de minimis. Úprava podpory de minimis vychází z Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013. Je to **drobné zvýhodnění podniků**, které je tak malé, že podle EU **neovlivňuje hospodářskou soutěž ani obchod mezi členskými státy** a proto se na něj **nevztahuje zákaz veřejné podpory podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU**. Podpora de minimis je **plně legální**, pokud splní stanovené limity a pravidla

Podle **Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013** platí následující pravidla pro podporu de minimis:

- **Maximální výše podpory 200 000 EUR** v průběhu **tří po sobě jdoucích účetních let** (pro jeden podnik).
- Pro **podniky působící v silniční nákladní dopravě** je limit snížen na **100 000 EUR**.
- **Počítá se součet** všech podpor de minimis, které podnik dostane od všech poskytovatelů (obce, ministerstva, fondy atd.).

„Jeden podnik“ se definuje podle pravidel EU – zahrnuje i propojené a partnerské podniky, takže u koncernů nebo firem s propojeným vlastnictvím se limit počítá pro všechny společně.

Tedy v praxi, pokud obec (člen ES) sdílí podnikateli elektřinu **pod cenou obvyklou**, může rozdíl mezi cenou obvyklou a sjednanou cenou představovat **poskytnutou podporu**. Tento rozdíl se vyjádří **v peněžní hodnotě** a započítá do limitu de minimis. Příklad:

- Cena obvyklá: 150 EUR/MWh
- Sjednaná cena v ES: 100 EUR/MWh
- Rozdíl = 50 EUR/MWh × roční dodávka 200 MWh = **10 000 EUR** veřejné podpory.

Pokud podnik v posledních 3 letech nedostal jinou podporu de minimis, je tento stav zcela v pořádku, protože se vejde hluboko pod limit 200 000 EUR.

Pro výrobce elektřiny (obec) sdílejícího podnikateli však plynou v souvislosti s veřejnou podporou následující povinnosti:

- Musí si od příjemce (podniku) **vyžádat čestné prohlášení**, kolik podpory de minimis už obdržel za poslední 3 roky.
- Musí **vystavit potvrzení** o poskytnuté podpoře a vést o ní evidenci.
- Údaje se zapisují do **centrálního registru podpor malého rozsahu (CRPMS)**.

7. Sdílení elektřiny v rámci ES a jeho vztah k zákonu o zadávání veřejných zakázek

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen ZZVZ) se použije v případech, kdy veřejný zadavatel (např. obec, město nebo jejich příspěvková organizace – viz § 4 ZZVZ) zadává dodávku, službu nebo stavební práce jinému subjektu na základě úplatné smlouvy.

Sdílení elektřiny v rámci ES je primárně koncipováno jako mechanismus spolupráce členů na základě EZ, nikoli jako klasická obchodní dodávka zboží nebo služby. Úprava LEX OZE zavedla koncept **energetických společenství**, jejichž cílem je usnadnit sdílení elektřiny mezi obcemi, podniky a občany. V rámci těchto společenství by se měly vzájemné dohody o sdílení elektřiny posuzovat odlišně, než na principech zadávání veřejné zakázky.

Vytvořením a registrací ES jako právnické osoby se sdílení elektřiny realizuje na základě **vnitřních pravidel a stanov společenství**, a nikoliv jako klasická veřejná zakázka. To může poskytnout zapojeným subjektům, včetně obcí a podnikatelů větší flexibilitu a zjednodušit administrativu, která by jinak byla spojena se zadáváním veřejných zakázek. Přesto mohou vzniknout situace, **kdy sdílení elektřiny může být interpretováno jako veřejná zakázka ve smyslu ZZVZ**, resp. vztah mezi výrobcem (např. podnikatelem) dodávajícím elektřinu ke sdílení, jejímž příjemcem je obec, popř. její příspěvkové organizace, jako sdílející odběratelé, může naplnit znaky veřejné zakázky.

Dle právního názoru zpracovatele této studie by se mohlo jednat zejména o situace, kdy **skupina sdílení v rámci ES je složena z výrobce (nebo výrobců), kteří jsou podnikatelé** a na straně odběratelů v rámci skupiny sdílení **převažují subjekty, které naplňují znaky veřejného zadavatele** (typicky obce a příspěvkové organizace). V takovém případě by mělo

být zkoumáno, **zda podmínky sdílení a zejména finanční objem jeho hodnoty nenaplnují znaky veřejné zakázky**, která by měla být zadávána v režimu ZZVZ.

Z tohoto pohledu je rozhodujícím kritériem hodnota plnění – ceny odebrané elektřiny obcí (resp. veřejnými korporacemi, které mohou být považovány za veřejného zadavatele), která je v rámci skupiny sdílení výrobci – podnikateli za odebranou elektřinu uhrazena.

Pro stanovení předpokládané hodnoty veřejné zakázky na dodávky je rozhodná u smlouvy na dobu neurčitou, nebo jejíž trvání nelze přesně vymezit, **předpokládaná výše úplaty za 48 měsíců**. Pokud by za tuto dobu úplata člena skupiny sdílení (obce a jejích veřejných korporací) za odebranou elektřinu zaplacenou podnikateli v rámci ES překročila částku 6 milionů Kč bez DPH, byla by překročena zákonná hranice pro povinné zadání zakázky na dodávky elektřiny dle ZZVZ.

Z pohledu právní jistoty vyhnout se kolize s pravidly pro zadávání veřejných zakázek je proto vhodné doporučit, aby v případě skupiny sdílení, jejímiž členy jsou na straně výrobců podnikatelské subjekty a na straně odběratelů subjekty naplňující znaky veřejného zadavatele dle ZZVZ **byla vždy prokazatelným způsobem oceněna předpokládaná hodnota** (ke dni očekávaného zahájení plnění) **celkového objemu sdílení elektřiny v časovém horizontu 48 měsíců**. V případě, kdy by očekávaný finanční objem sdílené elektřiny přesáhl v případě daného odběratele (veřejného zadavatele) hranici 6 mil. Kč bez DPH, je nutno zvážit, zda v daném případě nenaplnuje struktura členů skupiny sdílení a očekávaný finanční objem znaky veřejné zakázky, která by jinak měla být zadána ve smyslu ZZVZ.

Jakkoliv uvedené úvahy stojí v rozporu k principům sdílení elektřiny v rámci ES, nelze zcela pominout **teoretický model**, kdy může realizací sdílení v rámci ES dojít k **obcházení ZZVZ**. Za problematickou situaci by mohl být např. považován stav, kdy v rámci skupiny sdílení obec sama, popř. jako centrální zadavatel fakticky zajišťuje odběr elektřiny – byť doplňkový, od soukromého subjektu, kdy mimo režim ES by tento vztah jednoznačně naplňoval znaky veřejné zakázky, pro kterou mělo být provedeno zadávací řízení dle ZZVZ.

S ohledem na rané stadium problematiky sdílení elektřiny v rámci komunitní energetiky však pro bližší rozbor vztahu mezi ZZVZ a sdílením v ES doposud neexistuje metodika dotčených orgánů, zejména Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Lze však do budoucna doporučit

tomuto tématu věnovat pozornost a i za současné situace posuzovat sdílení v rámci ES dle shora naznačených principů, zejména s ohledem na skladbu členů skupin sdílení.

8. Rozbor problematiky daňové zátěže

8.1. Úvod do kapitoly

Následující část studie se zaměřuje na daňové otázky spojené se sdílením elektřiny v rámci ES. Postupně jsou rozebrány tři hlavní daňové oblasti, které mají na tento způsob fungování přímý dopad – daň z příjmů, daň z elektřiny, daň z přidané hodnoty. V každé z těchto oblastí jsou objasněny podmínky aplikovatelné na fyzické i právnické osoby, včetně možných výjimek či zvláštních režimů. Dále jsou zohledněny i daňové a účetní dopady výstavby (instalace FVE). Text zohledňuje rovněž aktuální vývoj právní úpravy, zejména novelu energetického zákona označovanou jako Lex OZE III, a nabízí praktická doporučení, jak při plnění daňových povinností snížit administrativní náročnost.

V souvislosti se sdílením elektřiny v rámci ES je prvořadě zabývat se právním i daňovým posouzením na straně výroby elektřiny, a proto je pozornost věnována především dopadům na výrobce elektřiny.

8.2. Daň z příjmů právnických osob

Právní rámec komunitní energetiky, především EZ, nestanoví pro oblast daně z příjmů žádná specifická pravidla. To znamená, že transakce realizované mezi členy energetického společenství nejsou nijak daňově zvýhodněny ani osvobozeny, a to ani tehdy, pokud by se jednalo o sdílení elektřiny bez nároku na úplatu. Při posouzení zákonné úpravy daně z příjmu je tak nutno vycházet z rámce **č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „ZDP“)**.

Pokud je provozovatelem výroby **právnická osoba**, považuje se **příjem z úplatného sdílení elektřiny podle vždy za zdanitelný** (dle ust. § 18 odst. 1 ZDP), bez ohledu na to, zda právnická osoba disponuje licencí na podnikání v energetice, či nikoliv. Tyto příjmy vstupují do základu daně právnické osoby a podléhají standardní sazbě **daně z příjmů právnických osob ve výši 21 %** (dle ust. § 18 ZDP).

Tento obecný režim má však výjimky, které se vztahují zejména na tzv. **veřejně prospěšné poplatníky** (§ 17a ZDP). Do této kategorie spadají především spolky, obce, příspěvkové organizace a některé další neziskové právnické osoby. Naopak družstva, obchodní korporace nebo společenství vlastníků jednotek mezi veřejně prospěšné poplatníky zařazeny nejsou.

U veřejně prospěšných poplatníků se totiž za předmět daně nepovažují příjmy z činností, které nejsou podnikáním, a to za předpokladu, že náklady na tyto činnosti převyšují související výnosy (§ 18a odst. 1 písm. a)). Typicky může tento stav nastat v počátečních letech fungování energetických společenství nebo obcí investujících do obnovitelných zdrojů, kdy finanční zatížení v podobě odpisů nebo splácení úvěrů převyšuje příjem z prodeje či sdílení elektřiny.

Další specifikum se váže k **územním samosprávným celkům**, které zajišťují veřejné potřeby. Zabezpečování veřejných potřeb, mezi něž patří i dodávky energií, se totiž analogicky pro daňové účely nepovažuje za podnikání, a to bez ohledu na to, zda je poskytováno za úplatu. Obdobný režim se vztahuje také na jejich příspěvkové organizace, které byly zřízeny k poskytování veřejných služeb, nikoliv k dosahování zisku (typicky základní a mateřské školy).

Sdílení elektřiny jako nepodnikatelskou činnost mohou vykonávat i jiné neziskové subjekty – například spolky, obecně prospěšné společnosti nebo církve. Pokud v rámci energetických společenství či společenství pro obnovitelné zdroje zajišťují úplatné sdílení elektřiny, mohou i ony využít výjimky podle § 18a ZoDP.

Specifické postavení mají **společenství vlastníků jednotek (SVJ)**. Zákon stanoví, že příspěvky vlastníků na správu domu a pozemku nejsou předmětem daně (§ 18 odst. 2 písm. f) bod 2 ZoDP). Pokud je tedy cena za sdílenou elektřinu zahrnuta do těchto příspěvků (typicky v rámci tzv. fondu oprav), nepodléhá tato částka zdanění.

Ani když příjmy z úplatného sdílení **u veřejně prospěšného poplatníka** převýší související náklady, nemusí být výsledná daňová povinnost významná. Zákon **umožňuje těmto subjektům snížit základ daně až o 30 %**, maximálně však o 1 000 000 Kč (§ 20 odst. 7 ZoDP), pokud ušetřenou částku použijí na krytí nákladů v následujícím období. Pokud by snížení o 30 % vedlo k částce nižší než 300 000 Kč, je možné odečíst právě 300 000 Kč, maximálně však do výše dosaženého základu daně. Výjimkou z tohoto pravidla jsou pouze obce, které toto zvýhodnění uplatnit nemohou. Pro **neziskové organizace** či **spolky** zaměřené

na úplatné sdílení elektřiny je však tato úleva velmi významná, neboť v praxi často vede k nulové daňové povinnosti.

Z pohledu právnických osob zapojených do komunitní energetiky lze tedy shrnout, že **obchodní korporace a družstva musí vždy počítat se zdaněním příjmů z úplatného sdílení** (§ 18 odst. 1 ZoDP), zatímco obce, příspěvkové organizace a neziskové právnické osoby mohou využít řady výjimek a zvýhodnění uvedených v § 17a, § 18a, § 18 odst. 2, § 19 a § 20 ZoDP, které mohou jejich daňovou povinnost snížit na minimum nebo zcela eliminovat.

Pokud dochází ke **sdílení elektřiny mezi tzv. spojenými osobami**, tedy mezi subjekty s personálním nebo majetkovým propojením (např. mezi příspěvkovou organizací a jejím zřizovatelem – obcí či krajem, blíže viz. kapitola 6), je nutné při stanovení daňové povinnosti (základu pro výpočet daně) vycházet z úpravy obsažené v § 23 odst. 7 zákona ZoDP, podle něž platí, že *„Liší-li se ceny sjednané mezi spojenými osobami od cen, které by byly sjednány mezi nespojenými osobami v běžných obchodních vztazích za stejných nebo obdobných podmínek, a není-li tento rozdíl uspokojivě doložen, upraví se základ daně poplatníka o zjištěný rozdíl. Nelze-li určit cenu, která by byla sjednávána mezi nespojenými osobami v běžných obchodních vztazích za stejných nebo obdobných podmínek, použije se cena určená podle právního předpisu upravujícího oceňování majetku.“* Toto ustanovení zákona tedy ukládá v případě sdílení mezi spojenými osobami povinnost **zohlednit tzv. cenu obvyklou**. Pokud by byla **sjednaná cena mezi spojenými osobami nižší nebo vyšší než cena, která by byla dosažena mezi nezávislými subjekty za obdobných podmínek, musí být rozdíl vysvětlen a řádně doložen**. Pokud tomu tak není, upravuje se základ daně o tento rozdíl. Není-li možné obvyklou cenu určit, použije se cena stanovená podle předpisů o oceňování majetku.

Pokud se sdílení elektřiny uskutečňuje mezi tzv. **spojenými osobami** (typicky mezi příspěvkovou organizací a jejím zřizovatelem, tj. obcí či krajem – viz. kapitola 6), uplatní se ustanovení § 23 odst. 7 ZDP:

Z pohledu pravidel pro stanovení základu k výpočtu daně z příjmu tedy není možné, aby mezi spojenými subjekty docházelo ke sdílení elektřiny zcela bezúplatně. Pokud by byla sjednána

nulová cena, lze důvodně očekávat požadavek správce daně na úpravu pro základ daně výrobce i příjemce na úroveň ceny, která by byla dosažena v běžných obchodních vztazích.

V praxi by se tedy při pokusu o tzv. „bezúplatné sdílení“ uplatnily následující dopady:

- **Na straně výrobce elektřiny**
 - musel by být vykázán příjem odpovídající ceně obvyklé,
 - tento „fiktivní výnos“ by vstoupil do daňového základu a byl zdaněn stejně, jako kdyby byla elektřina prodána za reálnou cenu.
- **Na straně příjemce elektřiny**
 - poskytnutá elektřina by byla kvalifikována jako nepeněžní plnění,
 - její hodnota by se ocenila v ceně obvyklé a byla by považována za zdanitelný příjem, pokud zákon nestanoví osvobození nebo pokud nejde o příjem, který není předmětem daně.
 - u fyzických osob, které nevykonávají podnikatelskou činnost, by bylo třeba vždy vyhodnotit konkrétní okolnosti, zda skutečně vzniká povinnost zdanění.

Z praktického hlediska se tedy doporučuje **odůvodnit odchylku od obvyklé (tržní) ceny sdílené elektřiny mezi spojenými osobami, aby nedošlo k doměření základu daně.**

8.3. Odůvodnění ceny sdílené elektřiny u spojených osob

Jak zmíněno, v případě sdílení elektřiny mezi spojenými osobami (ve smyslu § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů) nelze vyloučit, že daňová správa bude ověřovat, zda je sjednaná cena „obvyklá“. S ohledem na skutečnost, že smyslem sdílení elektřiny je, mimo jiné, dosáhnout ceny nižší než obvyklé, je nutné prokázat objektivní důvody, aby nedošlo k doměření základu daně. V tomto směru lze legitimně argumentovat následujícím:

- Hlavním účelem ES není dosažení zisku, ale zabezpečení efektivního a udržitelného využívání vyrobené elektřiny mezi členy, snížení energetických nákladů a podpora obnovitelných zdrojů energie;
- Sdílení elektřiny v ES probíhá výhradně mezi členy a není možné ji prodávat na volném trhu; To znamená, že výrobce elektřiny nemá možnost vyjednávat komerční cenu s neomezeným okruhem odběratelů a musí respektovat podmínky sdílení definované ve stanovách a interních pravidlech ES;

- Odpadá marže obchodníka;
- Administrativní náklady jsou minimalizovány díky společné správě skupiny sdílení.
- Z pohledu ceny obvyklé je nutné porovnávat s cenami dosaženými za srovnatelných podmínek – tj. na straně výrobce s běžnou tržní cenou získanou při prodeji přetoků obchodníku a na straně druhé s cenou běžné dodávky elektřiny od obchodníka.
- Cena může být nastavena nižší díky dlouhodobé spolupráci mezi členy (nízké riziko odběratele, předvídatelný odběr a stabilní cenové podmínky), tj. do snížení ceny se promítá též hodnota sníženého rizika.

Z těchto důvodů je nižší cena odůvodněná a nepředstavuje skryté plnění ani nepovede k doměření základu daně, pokud bude metodika transparentně doložena.

8.4. Daň z příjmů fyzických osob

Daňové dopady sdílení elektřiny u fyzických osob závisí především na tom, zda provozovatel výroby elektřiny vystupuje v postavení podnikatele. Klíčovým faktorem pak je, **zda je v případě dané osoby naplněna povinnost disponovat licencí na výrobu elektřiny podle EZ**. Licence je chápána jako speciální podnikatelské oprávnění, bez něhož nelze elektřinu vyrábět, pokud jsou splněny určité podmínky.

Podle § 3 energetického zákona a ustálené správní praxe Energetického regulačního úřadu není licence vyžadována u menších výroben, konkrétně s **instalovaným výkonem do 100 kW** (s účinností od 1. 9. 2025, v důsledku novely Lex OZE III, byla tato hranice zvýšena z 50 kW). To platí v případech, kdy výrobní slouží **převážně k vlastní spotřebě elektřiny** – typicky u rodinných domů se střešní fotovoltaikou. V takovém režimu je možné přebytky elektřiny buď sdílet s dalšími odběrateli v rámci energetického společenství, nebo je prodávat obchodníkovi s elektřinou. Licence se rovněž nevyžaduje, pokud je hlavním cílem provozování výroby zajištění sdílení elektřiny bez snahy o tvorbu zisku, tedy pouze s cílem pokrýt investiční a provozní náklady.

Jiná situace nastává tehdy, když je **výrobní provozována převážně za účelem soustavné výrobní činnosti, tedy když hlavním cílem sdílení elektřiny je generování zisku**. V takovém případě již zákon vyžaduje, aby provozovatel získal licenci od ERÚ. Licence je pak povinná také u všech výroben s **vyšším instalovaným výkonem, než stanoví zákon – tedy nad 100 kW** (s účinností od 1. 9. 2025) a to **bez ohledu na účel výroby**.

Pokud fyzická osoba provozuje výrobu bez licence, protože se jedná o doplňkovou činnost spojenou primárně s vlastní spotřebou, nahlíží se na příjmy z úplatného sdílení elektřiny jako na tzv. **ostatní příjmy** podle § 10 ZoDP. Tyto příjmy jsou od daně osvobozeny, pokud jejich celkový roční objem (spolu s ostatními příjmy dle § 10 ZoDP) nepřekročí částku 50 000 Kč. V praxi lze očekávat, že většina fyzických osob tuto hranici nepřekročí, a proto u nich nedojde ke vzniku daňové povinnosti. Pokud však příjmy limit překročí, podléhají zdanění sazbou 15 %.

Odlišná pravidla platí v situaci, kdy fyzická osoba provozuje výrobu na základě udělené licence – ať už z důvodu vyššího instalovaného výkonu, nebo proto, že provozování má charakter podnikatelské činnosti. V takovém případě jsou příjmy z úplatného sdílení elektřiny považovány za **příjmy ze samostatné činnosti** podle § 7 odst. 1 písm. c) zákona o daních z příjmů. Tyto příjmy vždy podléhají zdanění, a to rovněž sazbou 15 %, a osvobození do výše 50 000 Kč zde nelze uplatnit.

8.5. Daň z elektřiny

Problematika daně z elektřiny je v českém právu zakotvena v části 47 zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů (dále jen „ZOSVR“). Tento zákon vymezuje, kdy a za jakých podmínek je elektřina zdanitelná, a současně stanovuje i některá osvobození.

Jedním z klíčových ustanovení je § 8 odst. 1 písm. a) ZOSVR, podle něhož je od daně **osvobozen výrobce elektřiny, který provozuje malou výrobu z obnovitelných zdrojů s výkonem do 50 kW**, pokud k ní nemá licenci na výrobu elektřiny – tedy pokud ji provozuje nepodnikatelsky (typicky domácí fotovoltaika na střeše rodinného domu). V takovém případě je elektřina určena primárně pro vlastní spotřebu a přebytky mohou být sdíleny nebo prodány, aniž by vznikala povinnost odvádět daň z elektřiny.

Situace se mění s účinností novely tzv. Lex OZE III (od 1. 9. 2025), která rozšiřuje **osvobození i na licencované výrobní**, tedy ty, které elektřinu vyrábějí podnikatelsky. Hranice instalovaného výkonu 50 kW však zůstává zachována. To znamená, že menší výrobní – bez ohledu na to, zda jsou licencované či nikoli – budou mít výhodu v podobě daňového osvobození.

Pokud výrobní tyto podmínky nesplňuje (například má vyšší výkon nebo se jedná o licencovanou výrobu, která spadá mimo výjimku), vzniká povinnost registrovat se k dani z elektřiny a daň přiznávat a odvádět. Sazba daně je stanovena ve výši 28,30 Kč za MWh, což v praxi při sdílení elektřiny představuje spíše symbolické částky. Povinnost zdanění se přitom uplatní bez ohledu na to, zda je elektřina sdílena úplatně, nebo bezúplatně – rozhodující je samotné dodání elektřiny.

Za **den dodání elektřiny** se pro účely zákona považuje den vyhotovení vyúčtování za sdílenou elektřinu. Tento výklad byl potvrzen již dříve ve výkladovém stanovisku Ministerstva financí ze dne 22. 11. 2023 (viz. též Praktický průvodce daněmi a sdílením elektřiny, vydaný Unii komunitní energetiky, 2025) a s účinností Lex OZE III je přímo vtělen i do zákonného textu. Praktickým důsledkem je, že čím častěji se vyúčtování provádí, tím častěji vzniká povinnost podávat přiznání k dani z elektřiny. Z pohledu administrativní zátěže by teoreticky bylo vhodnější provádět vyúčtování jednou ročně, z praktického hlediska však tento postup doporučit nelze (viz. dále). Výjimku představují zákazníci připojení na vyšší napěťové hladiny, kde je minimální povinnost měsíční.

Podobný režim platí i pro sdílení elektřiny mezi členy energetického společenství, a to přesto, že energetický zákon povinnost vystavit vyúčtování pro tyto případy výslovně neuvádí. Z logiky věci a systematiky právní úpravy je však vhodné postupovat obdobně – tedy vystavovat vyúčtování jako podklad pro případnou daňovou povinnost. Totéž platí i pro tzv. aktivního zákazníka; i když zde EZ povinnost výslovně nestanoví, ze ZOSVR ji dovodit lze (§ 17 odst. 2 ZOSVR).

Správcem této daně je **celní úřad** příslušný podle sídla právnické osoby nebo bydliště fyzické osoby – obdobně jako u jiných spotřebních daní. Prakticky to znamená, že fyzická osoba podává přiznání u celního úřadu podle svého trvalého bydliště, zatímco právnická osoba podle svého zapsaného sídla. V obou případech lze využít elektronické nástroje veřejné správy, což zjednodušuje administrativní postupy.

Shrnuto, daň z elektřiny se při sdílení uplatní jen výjimečně, a to v případech, kdy nejsou splněny podmínky osvobození. V praxi však často půjde o relativně nízké částky. Hlavním administrativním aspektem je proto včasné podání přiznání k celnímu úřadu, což je nutno splnit vždy nejpozději do 25. dne měsíce následujícího po dni vyúčtování. Z tohoto pohledu by se sice nabízelo v případě, kdy je do ES zapojeno více osob, které jsou plátcí daně z elektřiny, zvážit delší lhůtu k vyúčtování sdílení, **z praktického hlediska a dále ve studii**

navržených modelů vyúčtování sdílení v rámci ES je však vhodnější vyúčtování provádět každý kalendářní měsíc – s ohledem na potřebu kontroly nad vypořádáním plnění mezi členy ES, revizí alokačních klíčů a cen sdílené elektřiny a celkovou organizací skupin sdílení, pro které jsou nezbytné právě podklady z vyúčtování sdílení elektřiny.

8.6. Daň z přidané hodnoty (DPH)

Současná česká právní úprava, podle níž je sdílená elektřina mezi členy energetického společenství považována za dodávku zboží podléhající DPH, **představuje podle zpracovatele Studie zbytečnou administrativní a finanční zátěž pro rozvoj komunitní energetiky**. Tento přístup nerespektuje specifika sdílení, které není klasickým obchodem na trhu, ale formou vzájemného využívání lokálně vyrobené energie s prokazatelnými environmentálními a společenskými přínosy. V řadě zemí, například v Rakousku, je sdílení elektřiny mezi členy komunitních projektů od DPH osvobozeno, čímž se podporuje rozvoj lokálních obnovitelných zdrojů, energetická soběstačnost a aktivní zapojení občanů i obcí. Pokud má Česká republika naplnit své cíle v oblasti dekarbonizace a posílení energetické bezpečnosti, měla by i její legislativa reflektovat tento trend a sdílenou elektřinu od DPH osvobodit, případně **vytvořit zvláštní režim, který odstraní neodůvodněné daňové bariéry a umožní efektivnější fungování energetických společenství**.

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty („ZDPH“), vychází z evropské směrnice 2006/112/ES o společném systému DPH. Podle § 2 odst. 1 písm. a) ZDPH je předmětem daně **dodání zboží nebo poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci její ekonomické činnosti**.

Elektřina je pro účely DPH kvalifikována jako **zboží** (§ 13 odst. 1 ZDPH). To znamená, že její dodání – ať už prodejem obchodníkovi, přefakturací nebo sdílením mezi členy energetického společenství – spadá pod režim DPH. Každá osoba povinná k dani je povinna se registrovat jako plátce DPH, pokud její **obrat** přesáhne za 12 bezprostředně předcházejících kalendářních měsíců částku **2 000 000 Kč** (§ 6 odst. 1 ZDPH). Do obratu se započítávají i příjmy z úplatného sdílení elektřiny. Registraci je nutné provést do 15 dnů po skončení kalendářního měsíce, v němž byl tento limit překročen (§ 95 odst. 1 ZDPH). Dodání elektřiny je zatíženo **základní sazbou DPH ve výši 21 %** (§ 47 odst. 1 písm. a) ZDPH). Snížené sazby se neuplatní.

Podle § 21 odst. 1 ZDPH je dnem uskutečnění zdanitelného plnění u dodání elektřiny **den vystavení vyúčtování**. V kontextu energetických společenství to znamená, že povinnost přiznat a odvést DPH nevzniká při fyzickém dodání elektřiny, ale až při vystavení vyúčtování (např. měsíčního nebo ročního). Stejný princip platí i pro daň z elektřiny (§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů).

Obecně platí, že předmětem DPH je dodání zboží nebo poskytnutí služby **za úplatu**. ZDPH však v § 13 odst. 4 uvádí, že za dodání zboží se považuje i některé **plnění bez úplaty**, zejména pokud si osoba povinná k dani uplatnila odpočet DPH na vstupu při pořízení daného zboží. V praxi to znamená:

- **Úplatné sdílení elektřiny** – vždy předmětem DPH, pokud je poskytovatelem plátce.
- **Bezúplatné sdílení elektřiny** – pokud je výrobce plátcem DPH a uplatnil odpočet při pořízení FVE, musí z hodnoty dodané elektřiny (v ceně obvyklé) odvést DPH, přestože odběratel za ni nic neplatí.

Podle § 36 ZDPH se do základu daně zahrnuje **veškerá úplata**, kterou má odběratel zaplatit, a to včetně:

- všech daní a poplatků vztahujících se k dodání zboží (např. daň z elektřiny),
- veškerých vedlejších výdajů, jako jsou poplatky za distribuci, přepravu či další služby související s dodáním elektřiny.

Z toho vyplývá, že pokud člen energetického společenství fakturuje sdílenou elektřinu, do základu daně se započítává nejen cena silové elektřiny, ale i související platby a příplatky. Cena elektřiny se skládá ze dvou základních částí:

- **Silová elektřina** – volně obchodovaná komodita, jejíž cenu určují tržní podmínky.
- **Regulované složky**, které stanovuje ERÚ. Tyto složky zahrnují cenu za distribuci, cenu na krytí podpory obnovitelných zdrojů energie (POZE), systémové služby, cenu za činnost operátora trhu (OTE). Všechny tyto regulované platby tvoří podle § 36 odst. 2 písm. a) ZDPH součást základu daně pro výpočet DPH, a musí být proto zahrnuty do fakturované ceny i u sdílení elektřiny v rámci ES **i případě bezúplatného sdílení**.

V rámci skupiny sdílení tak mohou nastat tyto situace:

- **Sdílení mezi plátcí DPH** – dodavatel (výrobce) účtuje cenu elektřiny včetně DPH, odběratel má nárok na odpočet, pokud elektřinu využívá k ekonomické činnosti.
- **Sdílení mezi plátcem a neplátcem** – plátcé DPH musí odvést daň z celé ceny, ale neplátce si ji nemůže odečíst. Pro neplátce je elektřina reálně dražší.
- **Bezúplatné sdílení** – je-li výrobce plátcem, musí odvést DPH z ceny obvyklé, i když odběratel nic neplatí (§ 36 odst. 6 ZDPH).

Z výše uvedeného lze definovat **praktická doporučení pro ES:**

- **Homogenní skupiny plátců a neplátců** - je vhodné vytvářet skupiny sdílení tak, aby sdružovaly buď pouze plátce, nebo pouze neplátce. Minimalizuje se tak nerovnost v cenách (neplátci nemají nárok na odpočet).
- **Ověření důvodů pro registraci** - Členové, kteří provozují FVE a pravidelně dodávají elektřinu ostatním, by měli sledovat svůj obrát (§ 6 ZDPH). Po překročení 2 000 000 Kč musí požádat o registraci. Naopak členové, kteří hranice obrátu nedosahují, by měli zvážit zrušení registrace.

Lze tedy shrnout, že DPH má při výrobě a sdílení elektřiny v rámci ES zásadní dopad. Elektřina je pro účely ZDPH zbožím (§ 13 odst. 1), dodání – úplatné i bezúplatné – podléhá DPH, a to v základní sazbě 21 % (§ 47 odst. 1 písm. a). Do základu daně se zahrnují nejen ceny samotné elektřiny, ale i daň z elektřiny a regulované složky stanovené ERÚ (§ 36 ZDPH). Povinnost přiznat a odvést daň vzniká dnem vystavení vyúčtování (§ 21 odst. 1 ZDPH).

8.7. Investice do výstavby FVE – daňové a účetní souvislosti

Přestože Objednatel Studie podle aktuálních informací v bezprostředním časovém výhledu neplánuje investice (ať již na bázi ES, nebo společné investice skupiny členů ES), je vhodné se – s ohledem na dlouhodobý výhled realizace projektu a případné rozšíření působnosti ES a zapojených výrobních kapacit, zabývat i daňovým a účetním řešením výstavby FVE. Pořízení FVE představuje investici, jejíž daňové i účetní zachycení vyžaduje důsledné rozdělení jednotlivých složek nákladů. Základní rozlišovací linie vede mezi náklady na **stavební část** (úpravy střechy, nosná konstrukce) a náklady na **technologickou část** (fotovoltaické panely, střídače, kabeláž, řídicí elektronika a další související zařízení). Tento rozdíl je klíčový pro následné daňové posouzení i odpisování.

Výdaje na **stavební úpravy spojené s instalací FVE** jsou považovány za **technické zhodnocení stavby** ve smyslu § 33 ZoDP. To znamená, že zvyšují vstupní cenu příslušné nemovitosti a podléhají daňovým odpisům. Povinnost aktivace těchto výdajů vzniká tehdy, pokud v úhrnu za zdaňovací období přesáhnou limit 80 000 Kč. Pokud jsou nižší, má poplatník možnost je buď rovněž považovat za technické zhodnocení, nebo je zaúčtovat jako daňově uznatelné výdaje podle § 24 odst. 2 písm. zb) ZoDP, a to za následujících podmínek:

- **Fyzická osoba** může uplatňovat odpisy pouze tehdy, pokud je nemovitost, na níž je FVE instalována, součástí jejího obchodního majetku (§ 4 odst. 4 a § 7b ZoDP). Pokud nemovitost v obchodním majetku není, daňové odpisy nelze uplatnit.
- **Právník osoba** má FVE prakticky vždy zařazenu v obchodním majetku (§ 20c ZoDP). V takovém případě zvýší technické zhodnocení vstupní cenu stavby (§ 29 ZoDP) a stavba se odpisuje dle § 31 nebo 32 ZoDP, rovnoměrně či zrychleně. Odpisování je možné zahájit až po uvedení stavby do užívání, typicky po kolaudaci (§ 26 odst. 5 a 10 ZoDP).

Podstatnější část investice zpravidla představuje **samotná technologie – tedy movité věci, jako jsou panely, měniče, jističe či kabeláž v rámci technologického celku**. Od roku 2011 platí pro tento typ majetku samostatná úprava odpisování v § 30b ZoDP. Fotovoltaické panely a příslušná zařízení zařazená v CZ-CPA kódech 27.11, 27.12 a 26.11.22 se odpisují rovnoměrně, bez možnosti přerušení, po dobu 240 měsíců, tedy 20 let.

Pokud FVE slouží zároveň pro vlastní spotřebu poplatníka (např. fyzické osoby v domácnosti), je nutné odpisy poměrně krátit v souladu s § 28 odst. 6 ZoDP. Krácení se provádí podle podílu vlastní spotřeby a dodávek do sítě či na sdílení.

Investice do FVE bývá často spolufinancována **dotačními programy**. Dotace na pořízení dlouhodobého majetku je u fyzických osob osvobozena od daně (§ 4 odst. 1 písm. t) ZoDP). Současně je ale nutné o hodnotu dotace **snížit vstupní cenu investice** (§ 29 odst. 1 ZoDP). Tento princip se obdobně uplatní i u právnických osob, kde však postup vyplývá zejména z účetních pravidel – snížení ocenění je povinné a dotace se účtuje typicky na účtu 346 se souvztažností k účtu 042. Pokud je dotace přiznána až dodatečně, je nutné postupovat podle interpretace Národní účetní rady I–27.

Z **účetního pohledu** se FVE eviduje jako dlouhodobý hmotný majetek. Stavební část se účtuje na účet 021 (stavby), případně v průběhu realizace na účet 042 (pořízení majetku). Technologická část se eviduje jako samostatný majetek odpisovaný dle zvláštního režimu. Odpisový plán je stanoven interní směrnici účetní jednotky.

Instalace FVE pak má vliv i z pohledu dopadů do **daně z nemovitých věcí**. Daň z nemovitých věcí se skládá ze dvou částí – **daně z pozemků** a **daně ze staveb a jednotek**. Při posuzování dopadů instalace FVE je zásadní, zda jsou panely součástí stavby, nebo zda tvoří samostatné zařízení umístěné na pozemku. Výklad není vždy jednoznačný a záleží na konkrétním provedení FVE i způsobu jejího stavebně-technického ukotvení.

Pokud jsou solární panely instalovány na střeše existující budovy (rodinný dům, bytový dům, hospodářský objekt, průmyslová hala apod.), považují se zpravidla za **technické zařízení stavby** a stávají se její součástí.

- **Dopad na daň z nemovitých věcí:** V tomto případě nedochází k vytvoření nové stavby, ale ke zvýšení hodnoty stávající nemovitosti. Daň z nemovitých věcí se zde stanovuje primárně podle **zastavěné plochy budovy** (§ 10 odst. 1 ZoDP), nikoli podle hodnoty. Instalace panelů proto obvykle **nemá přímý dopad na výši daně**, protože zastavěná plocha se nemění.
- **Nepřímý vliv:** Pokud však instalace panelů vyžaduje rozsáhlejší stavební úpravy (např. zvýšení střechy, vestavba konstrukce či změna užívání stavby), může se změnit druh nebo způsob užívání budovy a tím i její sazba daně.

Odlišná situace nastává v případě, kdy jsou **panely instalovány jako samostatná výroba na volném pozemku** – tedy nikoli na střeše budovy, ale na zemi.

- **Nová stavba:** V takovém případě se posuzuje, zda soustava panelů, konstrukcí a kabelových rozvodů tvoří samostatnou stavbu ve smyslu stavebního zákona. Pokud ano, stává se předmětem **daně ze staveb**.
- **Kategorizace:** FVE na pozemku se obvykle zařazuje do kategorie „zdanitelné stavby a zdanitelné jednotky, které jsou zařazeny ve skupině zdanitelných staveb a zdanitelných jednotek pro podnikání v průmyslu, stavebnictví, dopravě, energetice nebo ostatní zemědělské výrobě“ (§ 11 odst. 1 písm. g) č. 338/1992 Sb. zákona o dani z nemovitých věcí).

- **Pozemek:** Pokud panely nejsou posouzeny jako samostatná stavba, ale jen jako technologické zařízení umístěné na pozemku, zůstává předmětem daně pouze pozemek. V takovém případě se jeho druh může změnit na „ostatní plochu“ či „zastavěnou plochu“, což ovlivní sazbu daně z pozemku.

Pokud jsou **panely instalovány na nebytových stavbách** (např. garážích, skladech, průmyslových halách), posuzuje se, zda instalace mění charakter stavby. Pokud budova zůstává svému účelu zachována, sazba daně se nemění. Pokud by se však budova přestavbou změnila na výrobní objekt (např. hala, jejímž primárním účelem je výroba elektřiny), mohla by být zatížena vyšší sazbou daně.

9. Provozní model Energetického společenství – varianty řešení

9.1. Obecná východiska

Provozní model ES je **praktický rámec**, který popisuje, jak budou v rámci společenství organizovány a řízeny procesy spojené se **sdílením vyrobené elektřiny** mezi jeho členy. Slouží jako **nástroj pro nastavení jasných pravidel**, které zajistí, že sdílení bude probíhat v souladu s platnou legislativou, stanovami ES, technickými možnostmi zapojených výroben a odběrných míst a zároveň spravedlivě mezi jednotlivými účastníky. Provozní model má několik funkcí:

- **Vymezuje role a odpovědnosti** jednotlivých subjektů – výrobců, odběratelů, správce skupiny sdílení (ES či pověřené osoby), a případně i externích poskytovatelů služeb.
- **Upravuje formu právních vztahů** mezi členy – zda budou vztahy upraveny mnohostrannými smlouvami nebo vnitřními předpisy ES.
- **Stanoví pravidla pro přidělování a vyúčtování sdílené elektřiny** (např. použití alokačního klíče, způsob výpočtu ceny, fakturační model).
- **Definuje způsob řešení změn** – například úpravy účastníků skupiny, změny alokačního klíče nebo ceníků, bez nutnosti složitých dodatků smluv.
- **Podporuje transparentnost a férovost** – členové přesně vědí, jak probíhá přerozdělení energie, jak jsou účtovány poplatky za administrativní správu a jak se vyhodnocuje spotřeba.

Správně nastavený provozní model umožňuje **minimalizovat administrativní zátěž**, zejména při změnách ve skupině sdílení, **udržet si kontrolní a koordinační roli ES** a **zajistit dlouhodobou udržitelnost sdílení** jak po stránce právní a technické, tak ekonomické.

9.2. Varianty úpravy vztahů mezi členy ve skupinách sdílení

K úpravě vztahů mezi členy skupiny sdílení, tj. výrobci sdílené elektřiny (dále jen „výrobci“) a odběrateli sdílené elektřiny (dále jen „odběratelé“) a současně k úpravě a vymezení role ES v těchto vztazích existují více možných přístupů. Z hlediska praktického využití se dále budeme zabývat dvěma modely, a to úpravou vztahů ve formě mnohostranné smlouvy o sdílení a úpravě vnitřními předpisy ES.

9.2.1. Mnohostranná smlouva o sdílení

Tato varianta řešení předpokládá, že v rámci každé skupiny sdílení se uzavírá **jedna mnohostranná smlouva**, jejímiž účastníky jsou jednotliví výrobci, odběratelé a ES jako správcem skupiny sdílení. Obsahem smlouvy o sdílení je pak úprava

- Práv a povinností účastníků,
- Způsobu měření a vyhodnocování sdílení,
- Alokačního klíče (způsobu rozdělení vyrobené elektřiny mezi odběratele),
- Stanovení ceny sdílené elektřiny,
- Mechanismu změny ceny a alokačního klíče (bez nutnosti sjednávání písemných dodatků – oznamování změn per rollam elektronickými prostředky),
- Možnost ES přenést práva a povinností na externího správce skupiny sdílení (předpokládá se, že minimálně část činností bude smyslu stanov vykonávána jiným odborným subjektem smluvně zajištěným ze strany ES).

Výhodou tohoto řešení je zajištění přímých smluvních vztahů mezi všemi účastníky a jasné vymezení odpovědností. **Nevýhodou** je pak nutnost měnit/dodatkovat smlouvu při každé změně účastníků skupiny nebo jiných podmínek, zejména při vyšším počtu členů skupiny je jakákoliv rigidní úprava vztahů spojena s rizikem nutnosti opakovaných podpisů a z praktického hlediska se tak z pohledu zpracovatele této studie jeví jako méně vhodná. Vzor (návrh) mnohostranné smlouvy o sdílení je součástí právní dokumentace projektu.

9.2.2. Vnitřní předpisy ES

Tato varianta řešení předpokládá, že vztahy v rámci skupin sdílení jsou upraveny **vnitřními předpisy ES (směrnicemi)**, které jsou závazné pro všechny členy. Obsahem směrnic jsou:

- Postupy pro měření, vyúčtování a rozúčtování,
- Stanovení alokačního klíče,
- Cenová pravidla a mechanismus změn,
- Způsob fakturace (viz modely níže),
- Pravidla řešení sporů a odpovědnosti.

Noví členové ES podpisem přihlášky do ES potvrzují, že se seznámili se souborem norem (přímo vyjmenovaných v přihlášce) a souhlasí s jejich zněním. Stávající členové potvrdí závaznost směrnic a v budoucnu jim budou upravené verze jen rozesílány.

Výhodou tohoto modelu řešení je snadná aktualizace pravidel bez nutnosti podepisovat nové smlouvy, nižší administrativní zátěž při změnách účastníků. Z praktického hlediska se tak z pohledu zpracovatele této studie jeví toto řešení jako vhodnější. Vzor (návrh) směrnic je součástí právní dokumentace projektu.

9.3. Modely fakturace

Pro úpravu vyúčtování mezi výrobcí, odběrateli a ES existuje rovněž více variant, dále se budeme zabývat dvěma základními modely. Podle prvního ES ve spolupráci a na základě podkladů Správce skupiny sdílení poskytuje členům data o sdílení o odběru, přičemž výrobci a na základě těchto podkladů sami fakturují dodanou elektřinu odběratelům. Podle druhé varianty ES zajišťuje službu přefakturace/vyúčtování, výrobci cenu elektřiny dodané ke sdílení vyúčtují přímo ES, které ji rozúčtuje (přefakturuje) jednotlivým odběratelům.

Zvolený model fakturace je pak nutno zakomponovat do úpravy práv a povinností členů ES (skupiny sdílení), tj. buďto do mnohostranné smlouvy o sdílení, nebo vnitřních předpisů ES.

9.3.1. Přímá fakturace mezi členy

Obě varianty řešení fakturace jsou založeny na výchozí povinnosti ES (potažmo Správce skupiny sdílení) vždy nejpozději do pevného data (např. 5. dne následujícího po měsíci, ve kterém bylo sdílení elektřiny realizováno), zaslat elektronicky (na kontaktní email evidovaný v seznamu členů příslušné smluvní strany) všem členům skupiny sdílení písemné

vyhodnocení sdílení elektřiny a vyúčtování sdílené elektřiny za předcházející zúčtovací období, které je stanoveno jako kalendářní měsíc.

Z vyhodnocení sdílení bude vyplývat minimálně:

- Objem elektřiny dodané v příslušném zúčtovacím období ke sdílení samostatně každým výrobcem a její cena;
- Objem spotřeby elektřiny v příslušném zúčtovacím období odebrané ke sdílení každým z odběratelů dle alokačního klíče a její cena;

Na základě těchto podkladů pak jednotliví výrobci vyúčtují (vystaví faktury) jednotlivým odběratelům cenu dodané elektřiny. Vedle fakturace mezi výrobcí a odběrateli pak ES za příslušné zúčtovací období účtuje členům skupiny sdílení administrativní poplatek za správu sdílení (blíže kapitola 9.3.3.).

Výhodou tohoto řešení je realizace přímých finančních toků mezi výrobcí a odběrateli, nevýhodou pak vysoký počet faktur, zatížení výrobců administrativou spojenou se zpracováváním a rozesíláním vyúčtování. V neposlední řadě je v tomto modelu upozaděna kontrolní a řídicí role ES.

9.3.2. Přefakturace ceny elektřiny prostřednictvím ES

I v tomto modelu řešení vyúčtování je prvním krokem procesu zajištění písemného vyhodnocení sdílení elektřiny a vyúčtování sdílené elektřiny za předcházející zúčtovací období všem členům skupiny sdílení ze strany ES (Správce skupiny sdílení).

Společně s tímto vyhodnocením pak ES zpracuje výrobcům v dané skupině sdílení daňový doklad (fakturu), kterým každý výrobce vyúčtuje ES (jako adresátu faktury) cenu za veškerou elektřinu dodanou daným výrobcem do sdílení souhrnně všem odběratelům. Současně ES (ve formálním postavení dodavatele) vyúčtuje jednotlivým odběratelům cenu sdílené elektřiny.

Výhodou tohoto řešení je celkově menší počet faktur, tj. nižší administrativní zátěž, jednotnost a transparentnost vyúčtování, minimální zátěž pro zapojené výrobce a posílení kontrolní a organizační role ES. Na druhou stranu je potřeba s rolí zúčtovacího místa počítat v kalkulaci nákladů na provoz ES. Obecně lze tento model považovat za **vhodnější**, je však nutno upozornit na následující.

Zcela zásadním předpoklad modelu, kdy ES zajišťuje „přefakturaci“, tj. vystupuje jako administrativní prostředník mezi výrobcí a odběrateli, spočívá v tom, že **ES nesmí účtovat odběratelům vyšší cenu sdílené elektřiny, než kolik si účtuje výrobce. V opačném případě (tj. připočtením „marže“) k ceně elektřiny by ES mohlo být považováno za obchodníka s elektřinou, neboť navýšením ceny komodity by došlo k jejímu dalšímu prodeji.**

K otázce potřeby licence ES pro prodej elektřiny v případě „přefakturace“ mezi výrobcem a odběratelem(teli) v rámci skupiny sdílení je tedy nutno vycházet z následujících předpokladů:

- Výrobce (člen ES) vyrábí elektřinu a zapojuje ji do skupiny sdílení.
- ES eviduje množství sdílené elektřiny od výrobce.
- ES tuto elektřinu v žádném okamžiku **nepřijímá do svého vlastnictví**, ale zajišťuje **rozúčtování ceny sdílené elektřiny** mezi jednotlivé odběratele (členy ES).
- Odběratelům zasílá **vyúčtování** obsahující cenu sdílené elektřiny (odpovídající ceně od výrobce)

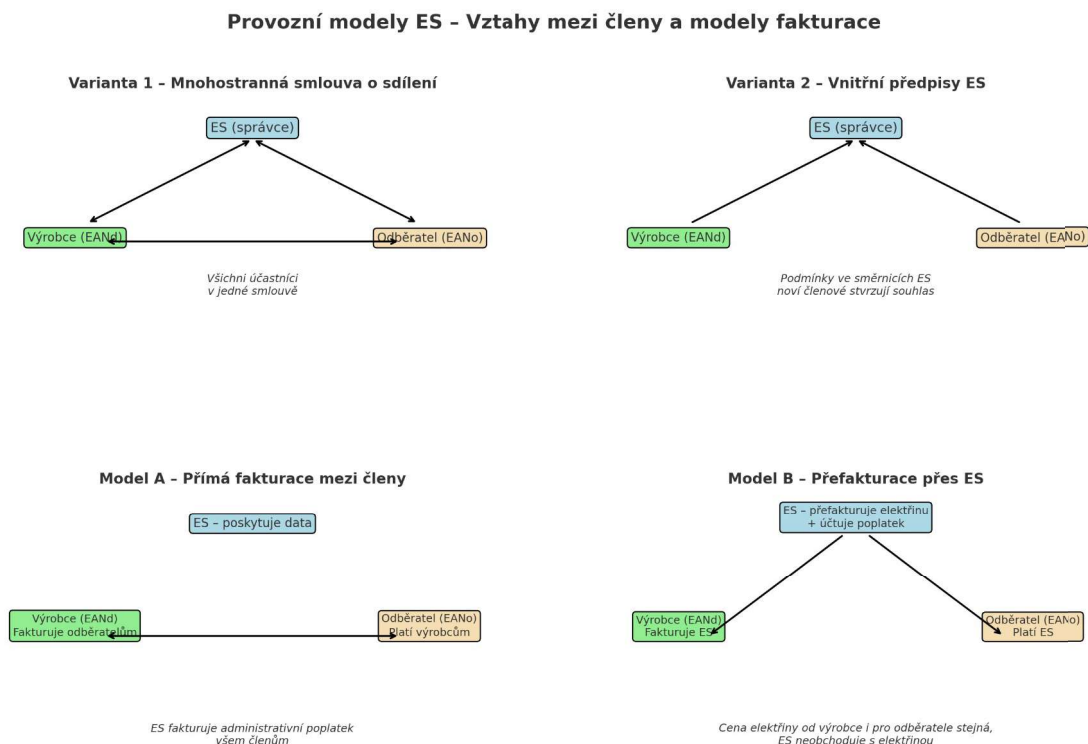
Energetické společenství v tomto režimu licenci nepotřebuje, pokud:

- Nevstupuje do vlastnického vztahu k elektřině – tj. nenakupuje ani neprodává elektřinu.
- Výrobce fakturuje elektřinu ES **jen z důvodu technické centralizace** vyúčtování (např. jedna faktura místo více).
- Z přefakturace je patrné, že ES pouze **přeposílá cenu výrobce odběrateli bez zisku**, a případný zisk plyne pouze z **administrativního poplatku za správu sdílení**.
- Tento administrativní poplatek je jasně oddělen a označen jako služba – nikoliv součást ceny za elektřinu.

Je zcela zásadní, aby v rámci zvoleného modelu úpravy vztahů mezi členy skupiny sdílení (9.2.1. nebo 9.2.2.) bylo výslovně deklarováno, že ES elektřinu **nevlastní ani neprodává**, nýbrž jen **administrativně vypořádává náklady** mezi členy sdílející skupiny.

Z pohledu cash – flow na straně ES v tomto modelu je současně vhodné, aby v rámci zvolené úpravy vztahů mezi členy skupiny sdílení **byla stanovena delší** (avšak stále přiměřená) **lhůta**

splatnosti faktur, kterými je ES ze strany výrobců vyúčtována cena elektřiny dodané ke sdílení oproti délce splatnosti faktur vystavených ze strany ES odběratelům.

9.3.3. Administrativní poplatek za správu sdílení

Administrativní poplatek za správu sdílení (dále jen „poplatek“) představuje **hlavní příjem ES**, z něhož jsou hrazeny náklady na zajištění provozu systému sdílení elektřiny mezi členy.

Jeho účelem není generovat zisk z prodeje elektřiny, ale **krýt nezbytné náklady** spojené s organizací, koordinací a administrací sdílení. Díky tomuto poplatku může ES fungovat **dlouhodobě udržitelně**, aniž by bylo závislé na jiných formách financování (dotace, příspěvky ad hoc).

Poplatek se stanovuje tak, aby pokryl zejména tyto oblasti:

- **Náklady na provoz a správu systému energetického managementu (EMS), tedy** (licenční poplatky za software a přístup k datům o výrobě/spotřebě, provozní náklady na servery, cloudová úložiště a datové přenosy);

- **Správa skupin sdílení a spolupráce s EDC** (zajištění sběru a validace měřených dat, provoz a údržba komunikačního rozhraní mezi EDC a EMS, správa databází účastníků skupin sdílení);
- **Administrace vyúčtování a přerozdělení elektřiny** (příprava podkladů pro fakturaci, kontrola a evidence plateb, řešení případných nesrovnalostí);
- **Právní, účetní a technická agenda** (příprava a aktualizace smluv a vnitřních předpisů ES, účetní vedení související se sdílením elektřiny, zajištění souladu s legislativními požadavky (ERÚ, OTE, Energetický zákon).
- **Koordinační a informační činnost** (komunikace se členy - změny alokačního klíče, ceny, členství, organizace členských schůzí a informování o výsledcích sdílení, vzdělávací a poradenská činnost).

Je vhodné, aby byl poplatek poměrně rozdělen mezi výrobce a odběratele sdílené elektřiny, neboť obě skupiny členů ES se podílí na výhodách vyplývajících z provozu ES a jeho činnostech. Poplatek může být stanoven:

- jako **procento z objemu sdílené elektřiny** (z ceny nebo MWh/kWh),
- nebo jako **fixní částka**

Při volbě formy fakturace prostřednictvím ES (přefakturace) je vyúčtování poplatku vůči odběratelům vhodné spojit s přefakturací ceny elektřiny. V rámci daňového dokladu je však nezbytné – jak výše zdůrazněno – vést jako samostatnou položku, aby bylo zřejmé, že se nejedná o marži k ceně elektřiny.

Hlavní význam poplatku pro ES tak spočívá v zajištění základní finanční stability ES a schopnosti pokrýt provozní náklady. Umožňuje nezávislý provoz a rozvoj služeb pro členy, podporuje transparentnost – členové ES by měli vědět, na co je poplatek použit, a současně přispívá k férovému rozdělení nákladů mezi všechny, kdo systém sdílení v rámci ES využívají.

9.4. Zajištění správy sdílení

Správa skupiny sdílení je klíčovou činností Energetického společenství (ES), protože zajišťuje **koordinaci toku elektřiny mezi výrobcí a odběrateli**, správu alokačních klíčů, evidenci

měřených dat a podklady pro vyúčtování. Tento proces může být zajišťován **interně** přímo ES, nebo **externě** prostřednictvím smluvního odborného subjektu.

V případě menší počet členů (např. do 10–15 EAN) – je možné data z měřidel zpracovávat ručně (např. v tabulkovém procesoru), což minimalizuje náklady na software. Vyžaduje to však pečlivou administraci a vyšší časovou náročnost. Při **rozvoji ES a větším počet členů** lze jednoznačně doporučit pořízení nebo pronájem **specializovaného softwaru** pro správu sdílení a vyúčtování. Výhodou softwaru je automatizovaný sběr a validace dat z EDC/ČEZ Distribuce, generování podkladů pro fakturaci, snadná správa alokačních klíčů a simulace různých scénářů, archivace a reporting pro členy ES.

9.4.1. Správa přímo ES (statutárním orgánem – představenstvem)

První variantou řešení správy sdílení je zajišťování realizace veškerých úkolů správy přímo prostřednictvím volených orgánů ES, případně jeho zaměstnanci. Data jsou zpracovávána interně v rámci ES a jeho Představenstvo (statutární orgán) zodpovídá za jejich správnost a předávání členům.

Výhodou tohoto řešení správy je plná kontrola ES nad procesem a daty, **nižší přímé náklady** – odpadá platba externímu subjektu, **flexibilita** – možnost okamžitých úprav interních postupů a **znalost místních poměrů** – členové představenstva znají potřeby jednotlivých účastníků. Nevýhodou je pak vyšší **administrativní zátěž** pro členy představenstva (statutárního orgánu), nutnost **odborné znalosti legislativy a technických procesů**, riziko **personální nestability** (ztráta know-how při změně členů představenstva) a omezení kapacity odpovědných osob při větším počtu členů a skupin sdílení.

9.4.2. Správa externím odborným subjektem

Další variantou řešení správy sdílení je uzavření smlouvy mezi ES a firmou nebo organizací specializovanou na správu sdílení elektřiny (může jít o provozovatele EMS nebo poskytovatele služeb EDC). Externí subjekt zajišťuje sběr, validaci a vyhodnocení dat, správu alokačních klíčů, přípravu podkladů pro fakturaci a komunikaci s EDC.

Výhodou tohoto řešení je odborné know-how specializovaného subjektu a zkušenosti s legislativou, technickými normami a měřením, **vyšší spolehlivost a přesnost** díky specializovanému software a vyškolenému personálu, **úspora času** pro členy představenstva,

kteří se mohou věnovat strategickému rozvoji ES a snadná **škálovatelnost** při růstu počtu členů. **Nevýhodou mohou být vyšší finanční náklady** – smluvní odměna externího subjektu, **menší přímá kontrola** – nutnost nastavit jasná smluvní pravidla a kontrolní mechanismy.

Smlouva o správě sdílení mezi ES a smluvním správcem by měla v první řadě upravovat následující povinnosti a činnosti správce:

- podávat jménem Výrobce ve skupině sdílení veškeré žádosti dle EZ, a to zejména žádosti o registraci Výrobce do portálu EDC, zajištění přístupu do informačního systému EDC, zadávání dat do EDC, podávání žádosti o registraci registračního čísla předávacího místa, žádosti o registraci skupiny sdílení, žádosti o přiřazení předávacího místa do skupiny sdílení a zároveň činit úkony potřebné pro případné ukončení nebo změny přiřazení předávacích míst do skupiny sdílení.
- ve spolupráci s Představenstvem a členy družstva vytvářet návrhy Skupin sdílení a přiřazovat jednotlivé EAN dodávkové (EAND) a EAN odběrové (EANO), pravidelně vytvářet návrhy na optimalizace skupin sdílení a tyto návrhy předkládá ke schválení představenstvu.
- na základě návrhů členů družstva a Představenstva, zjištěných skutečností a analýzy dat navrhovat cenu sdílené elektřiny v rámci jednotlivých skupin sdílení, rozhodovat o přidělení alokačních klíčů pro sdílení elektrické energie v rámci skupiny sdílení, pravidelně navrhovat optimalizace alokačních klíčů a priority zdrojů v rámci jednotlivých skupin sdílení a o tomto nastavení informovat Představenstvo a členy ES.
- Součástí smlouvy (popř. vnitřních směrnic ES) by mělo být rovněž ujednání o tom, že správce nepřebírá odpovědnost za odchylku za sdílenou elektřinu mezi Výrobce a zákazníky.

Vzor (návrh) smlouvy o zajištění správy sdílení je součástí právní dokumentace projektu.

10. Organizační uspořádání energetického společenství

Energetické společenství je navrženo jako právnická osoba, která v první fázi - založení a ve druhé fázi - sdílení energie nemá žádnou vlastní ekonomickou činnost, nemá příjmy ani výdaje. Snahou je minimalizovat provozní náklady společenství. Činnost energetického

společenství tak nezatěžuje představenstvo ani členy nutností aktivně vykonávat činnost ve společnosti a nevyžaduje samostatné financování.

Veškeré činnosti, zejména registraci odběrných míst a alokačních klíčů v EDC, získávání dat z EDC, fakturaci, podporu výrobcům a odběratelům a další provádí, na základě smlouvy, Energetické družstvo Hnutí DUHA, které bude tuto činnost vykonávat jako Správce skupin sdílení na základě smluvního vztahu mezi ES a tímto subjektem.

Činnost energetického společenství, zejména pravidla sdílení, se řídí vnitřními směrnicemi, které schvaluje představenstvo.

Projekt ES je pracovně navržen do tří fází. **První fáze** spočívá v založení samotného ES, jeho zápisu do obchodního rejstříku a registraci k ERÚ. Dále bude tato fáze pokračovat vstupem městské části Města Brna, Brno – Nový Lískovec, jejích příspěvkových organizací a výstavbou FVE v areálu EKOFARMY PROBIO s.r.o. ve Velkých Hostěrádkách. Završením této fáze tak bude stav, kdy ES bude disponovat výrobními kapacitami elektřiny.

V **druhé fázi** bude zahájeno samotné sdílení elektřiny. Dle záměru budou v začátku založeny dvě skupiny sdílení elektřiny ve společenství:

Skupina sdílení pouze pro objekty MČ Nový Lískovec: Energie bude sdílena pouze mezi objekty městské části a jejích příspěvkových organizací. Hlavní výrobná s výkonem 99 kWp je umístěna na škole Svážná 9 (záměrem je zapojení dalších výroben umístěných na budovách příspěvkových organizací) a bude sdílet elektřinu do následujících objektů:

- Komunitní centrum
- MŠ Kamarád, POMNĚNKY a Vážka
- ZŠ Kamínky

Správce skupiny sdílení bude provedena registrace skupiny sdílení, výrobních a odběrových EAN, návrh a zadání alokačních klíčů. Elektřina bude v rámci skupiny sdílena za cenu obvyklou, z důvodu zajištění transparentnosti, auditní jistoty a rovného přístupu ke všem příspěvkovým organizacím je uvažováno stanovit cenu sdílené elektřiny na základě znaleckého posudku.

Jak výše vysvětleno, z pohledu DPH, platí, že příspěvkové organizace tvoří tzv. „propojené osoby“ a tudíž by pro stanovení odvodu DPH měly vycházet z daňového základu rovnající se obvyklé ceně. Pokud bude cena mezi jednotlivými subjekty sdílení vyšší než výkupní cena od dodavatele elektřiny a zároveň nižší, než silová složka prodejní ceny bude se jednat o cenu obvyklou.

Za situace, kdy MČ Nový Lískovec není registrována jako plátce DPH, není elektřina sdílená z jejích výroben zatížena vůči jejím odběratelům (včetně příspěvkovým organizacím) platbou DPH. Neplátce DPH nemá povinnost odvádět DPH z transakcí, které uskutečňuje. To znamená, že pokud MČ Nový Lískovec není plátcem DPH, pak z prodeje sdílené elektřiny neúčtuje DPH a ani ji neodvádí finančnímu úřadu. Vystavené faktury nebo vyúčtování jsou bez DPH.

Skupina sdílení z elektrárny Energetického družstva Hnutí DUHA: Druhá skupina sdílení bude založena ve chvíli, kdy bude do sítě připojena FVE ve vlastnictví Energetického družstva Hnutí DUHA, umístěná na budově provozovny EKOARMY PROBIO s.r.o. Ve skupině je plánováno zapojení jedné z příspěvkových organizací MČ Brno – Nový Lískovec - ZŠ Kamínky 5, Brno a dále budou ve skupině další členové energetického společenství, zejména fyzické osoby, jako další odběratelé. Do skupiny je postupně možné zapojit také další zdroje energie a další odběratele, včetně MČ samotné nebo jejích obyvatel. Cílem je poskytovat ve skupině sdílení elektřinu za cenu, která bude nižší než všechny obchodní nabídky na trhu a současně pro výrobce výhodnější, než v případě prodeje přetoků obchodníkovi.

K úpravě právních vztahů mezi EKOARMOU PROBIO s.r.o. a vlastníkem FVE - Energetického družstva Hnutí DUHA (oba subjekty jsou zakládajícími členy ES) bude uzavřena nájemní smlouva. K realizaci zhotovení a instalace FVE bude uzavřena mezi Energetickým družstvem Hnutí DUHA, jako objednatelem, a specializovanou společností jako zhotovitelem, smlouva o dílo, jejímž vedlejším účastníkem bude rovněž EKOARMA PROBIO s.r.o., která tak bude seznámena s podmínkami instalace FVE. Vyrobená elektřina z této FVE bude primárně spotřebována na místě samém v provozu EKOARMY PROBIO s.r.o. V místě nespotebovaná elektřina pak bude sdílena ve skupině sdílení ES ve smyslu ust. § 27e energetického zákona.

Třetí fáze pak představuje příležitosti pro společné investice ES a jeho členů.

Energetické společenství a jeho členové, včetně Energetického družstva Hnutí DUHA, se mohou stát investory do dalších zdrojů elektrické energie, baterií nebo systémů řízení využívání energie. Mezi možnými investičními projekty jsou:

- Investice do FVE na bytových domech: Postupná instalace fotovoltaiik na bytové domy v Brně - Novém Lískovci a sdílení energie pro jejich obyvatele.
- Investice na dalších budovách MČ Nový Lískovec, tj. instalace FVE na další vhodné objekty společně s řízením a optimalizací spotřeby elektřiny.
- Další dodávky energie, kdy energie bude dodávána i z jiných elektráren v rámci společenství. Tím se také může rozšiřovat počet členů ES.
- Optimalizace využití energie - Klíčové pro ekonomiku sdílení je využívat energii v době, kdy se vyrábí, nebo jí ukládat, například v podobě ohřevu teplé vody nebo v bateriích.

11. Závěr

Při zpracování této Studie byly využity podklady a informace poskytnuté Objednatelem, dále příslušné právní předpisy a veřejně dostupné zdroje. Studie vychází z předpokladu, že poskytnuté údaje jsou správné a úplné; jejich nezávislé ověření nebylo prováděno. Pokud by se ukázaly jako neúplné či nepřesné, mohlo by to ovlivnit správnost závěrů a vyžadovat přepracování Studie.

Na zjištěný skutkový stav byla aplikována právní úprava účinná ke dni zpracování, přičemž oblast komunitní energetiky je dynamická a bez ustálené aplikační praxe. Nelze proto vyloučit, že budoucí legislativní změny nebo výklad orgánů veřejné moci povedou k odlišným závěrům.

Studie představuje odborný právní názor vycházející z dostupných zdrojů, nikoliv závazné stanovisko soudu či jiného orgánu. Není určena jako univerzální právní rada, ale reaguje pouze na otázky vymezené zadáním a nelze ji bez dalšího aplikovat na jiné případy.

 advokát

